

Eugenius, erfprins van Dalmatiën : tooneelspel

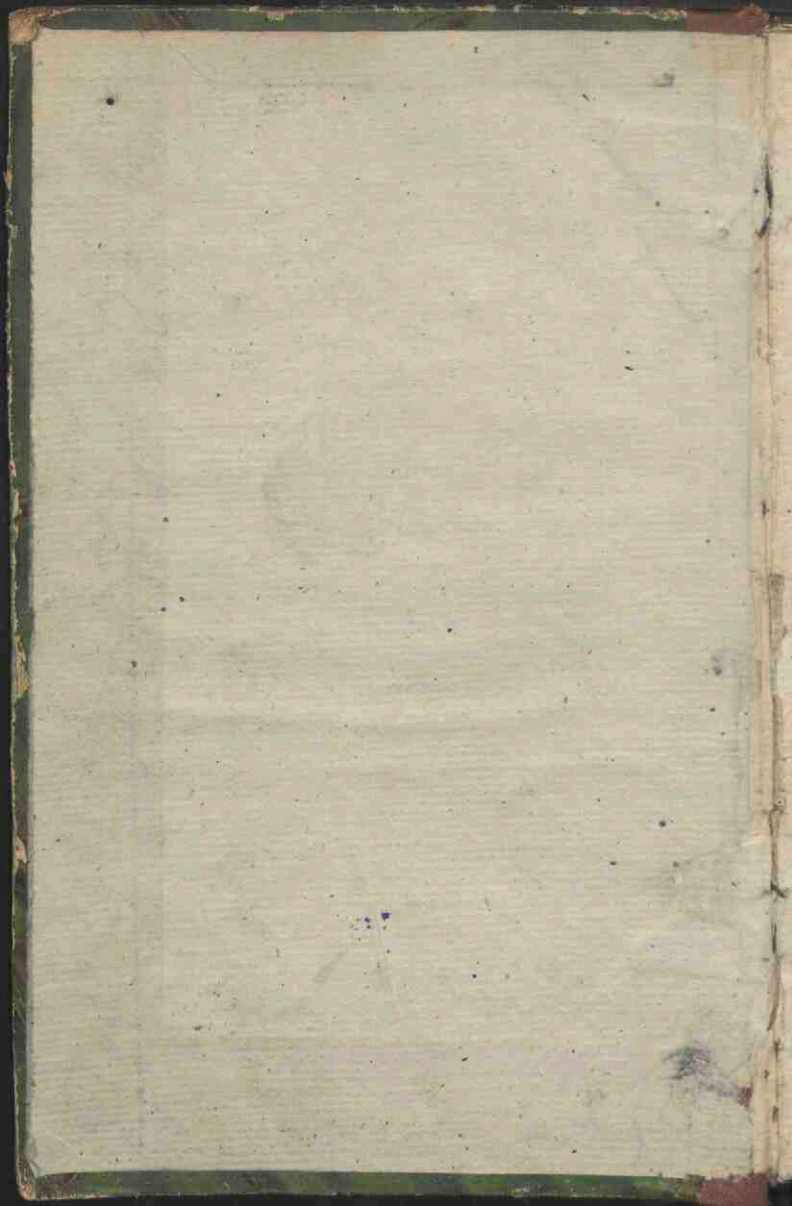
<https://hdl.handle.net/1874/371831>

Dr J. de Winkel
N. 232.6

Tooneelstukken

Te WINKEL

No. **787**

787
BIBLIOTHEEK
NOORD-GRABAND

EUGENIUS,

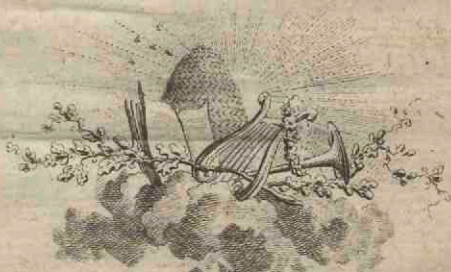
ERFPRINS VAN DALMATIËN;

TOONEELSPEL.

HET HOOGDUITSCH VAN K. F. HENSLEK
VRIJ GEVOLGD,

DOOR

C. S A U E R.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT

AMSTERDAM,

BY H. VAN KESTEREN, 1800.

THE UNIVERSITY OF

THE STATE OF NEW YORK

THE STATE LIBRARY

ALBANY, N. Y.

1850

DO NOT

REMOVE FROM SHELF

ALBANY, N. Y.

1850

Bij de uitgave van dit Stuk heb ik alleen te zeggen, dat ik iets, het Volk betreffende, heb weggelaten, dat geen belang in hetzelfde verwekte, en bij de vertoning (indien men het ten Tooneele mogt voeren) meer gelack dan deelneeming verwekken zoude, het welk de ondervinding geleert heeft.

Voorts heb ik 'er enige weinige woorden ingevoegd die mij noodzakelijk schenen, om het duistere dat in het origineel wegens het voorgevallene met Sophia heerscht, opteklaaren.

Deze veranderingen zijn echter zo gering, dat het de moeite niet waardig is 'er iets meer van te zeggen. Zij die mijne vertaling met het origineel mogten vergelijken, zullen dit ras ontdekken.

Amst:

I Novb. 1800.

P E R S O N E N .

- ANDREAS, *Hertog van Dalmatien.*
 EUGENIUS, *zijn Stiefzoon, Erfprins,*
 GEORGE SLIMBA, *een Hongaarsch Edelman.*
 ZALUSKA, *een Hongaar.*
 HARDUINI, *een Venetiaan.*
 AGNESE CYANI, *zijne Nicht.*
 BYTTA, *vertrouwde van Agnese.*
 RIDDER OTTO VAN GLAN.
 THEODOSIA, *zijne Dochter.*
 HUGGY, *een grijsaart, gebannen Edelman.*
 RIDDER WLAKKA.
 TOSTI, *Scheeps-kapitein.*
 STELLO, } *Dalmatische Edellieden.*
 GROLOH, }
 CLAUDIA.
 FELICIO, *een kind van vier jaren.*
 ELANKA PIETRINO, *een Dalmatisch meisje.*
 EENE VERMOMDE GEDAANTE.
 BRAZZA, *Lijfbediende van Eugenius.*
 DALMATISCHE RIDDERS,
 VOLK VAN JADERA.
 LIJFTRAWANTEN *van den Hertog.*

*De Geschiedenis is in de veertiende Eeuw
 voorgevallen.*

EUGENIUS,

ERFPRINS VAN DALMATIEN;

TOONEELSPEL.

EERSTE BEDRIJF.

*Het Tooneel verbeeld een digt boschachtig oord met
een holle rots, nabij Jadera.*

EERSTE TOONEEL.

EUGENIUS, SLIMBA, ZALUSKA en andere Hongaarsche Edellieden, in 't verschieft enige Bedienden, alle in mantels gewikkeld, ERZZA.

EUGENIUS.

Wij zijn verdwaald! Slimba! zo digt bij de Residentie — dit voorspeld mij niets goeds.

SLIMBA.

Reeds drie dagen deze aanhoudende regen. De paarden voelen geen grond meer, en thans, nu wij zo nabij ons doelwit zijn, dit schriklijke onwedert!

EUGENIUS.

Slimba! ik vrees den Hertog te zien. O! de plotselijke dood mijner moeder —

ZALUSKA.

Voor drie maanden ontvingen wij de tijding even na

A

de

de gewonnen veldslag bij Solina, toen wij het leger betrokken.

EUGENIUS.

En voor agt dagen kreeg ik het bevel naar Jadera terug te keren, om de Huwlijksplechtigheden mijner nieuwe stiefmoeder bij te wonen — Slimba! (*Het donderd en blikfemd. Hij leunt vol smart op Slimba's schouder.*)

SLIMBA.

Kóom Prins! het onweér woed vrezelijk — verschuilen wij ons in dit hol.

ZALUSKA.

Knechten! bind de paarden vast, volg ons dan en bescherm u voor regen en koude.

BRAZZA.

Hoe snuiven en sproetelen die beesten, als of hier ergens een spook huisde!

SLIMBA.

Zot!

BRAZZA.

Zie maar ginds heen hoe mijn ruïn zich schud, wit schuim loopt hem door 't gebit en zweetdruppelen hangen als paerden op zijn rug.

EUGENIUS.

Bind de paarden vaster, en koom dan bij ons. (*de Knechts vertrekken*) (*Zo als Eugenius, Slimba en Zaluska, in het hol willen gaan, komt hun een oud wijf, bevend aan een kruk wankelende, tegen.*)

ANBUBAE

en neve galsju eb jiw wognliao nebuant oib 1067

T W E E D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, HET WIJF.

HET WIJF.

Veel geluk, edele, dappere Heeren, welkom zo nabij Jadera!

ZALUSKA.

Houd den mond, onde heks! of bezorg u een andere keel.

SLIMBA.

Zulk een verdroogt geraante heb ik in al mijn leven nog niet gezien. Foel! hier behoeft men geen paard te zijn, om schuw te worden.

EUGENIUS.

Wat wilt gij, onde!

HET WIJF.

Zijt gegroet, Prins van Dalmatien!

SLIMBA.

Waar zijt gij met hem bekend geworden?

HET WIJF.

Hier boven en beneden, in de lucht en onder de aarde, mijn schat!

SLIMBA.

Bedelaarfter! wie wil uw schat zijn? Prins! zal ik Beëtzebubs grootmoeder maar in het hof werpen?

HET WIJF, met een kermend gelach.

Hi! hi! hi! loop door de muren als zij niet vallen — tegen rotzen als zij niet wijken, door meiren en stroommen — maar neem uw kopje in acht, mijn schat!

EUGENIUS,

EUGENIUS.

Wij zijn verdwaald, oude! wijs ons den rechten weg.

HET WIJF.

Ei — ja toch — rijd maar altijd de staarten uwer paarden na.

ZALUSKA.

Hoor toch, Prins! het behaagd deze berg van rimpels met ons te schertzen, waar is de weg naar Jadera?

HET WIJF.

Terug, Eugenius! terug — kind zonder vader en moeder — Prins zonder land en rijk, man zonder geluk of voorspoed! gij trekt naar ene plaats, waar gij in vertwijfeling vinden zult het geen gij niet zocht, en zoekt wat gij niet vindt.

SLIMBA.

Verstaat gij iets van deze wartaal, genadige heer?

EUGENIUS.

Waar bevinden wij ons tegenwoordig, oude?

HET WIJF.

Dit bosch grenst aan het eiland Majolina.

ZALUSKA.

Dus nog een uur van de Residentie?

HET WIJF.

Ja! ginds heerscht den weduenaar Andreas, die niet is, wat hij voorgeeft te zijn. Doods en bruiloftsfakkelen branden om strijd. (tegen Eugenius.) Keer terug, man zonder geluk of voorspoed! In Zevenbergen hebt gij de zege bevochten, nederlagen verwachten u

in Jadera. Het ware beter voor u in de sneeuw-woestijn van het noorden, dan in het paradijs van Dalmatiën. Ginds zouden de beeren u spijs brengen en de wolven u drinken, hier is geen hond die uwe zweren lekt.

EUGENIUS.

Heeft men de zoon van vorst Albertus in Jadera vergeten?

HET WIJF.

Vergeeten en niet vergeten. Twederlije zijn de harten der menschen, en twederlije hunn' geheugen.

SLIMBA.

Waarom vertoeven wij bij deze waarzegster? voorwaards Prins! de tijd gaat voorbij en Jadera komt van zelfs niet nader.

HET WIJF.

Terug, Eugenius! terug van Jadera.

ZALUSKA, dreigende.

Gij — oude! — zijt gij ene waarzegster?

HET WIJF.

Wij weten het, en kunnen het niet zeggen. Wij zeggen het, en gij kunt het niet begrijpen. (*tegen Eugenius.*) Prins van Dalmation! gedenk mijner, wanneer in Jadera stormen over u woeden, en onweërswolken boven uwen schedel hangen, die bij de eerste losbarsting u dreigen te vernietigen. Gedenk mijner, Prins! en vergeet het eiland Majolina niet — daar bloeit uw geluk — daar vind gij rust in de graven uwer voorouderen. (*Zij vertrekt.*)

EUGENIUS.

Broeders! geloof mij, 'er gebeuren gewigtige dingen

in de waereld. O! ik heb een naar, een zeer naar voor-
gevoel. Slimba! dat ook nog mijne moeder stierf, zo
plotslings stierf, dat is het teken van een ongelukkig
leven. ó! Haddet gij mijne moeder gekend — Sophia
was haar naam! haar geheel wezen en doen was —
deugd en liefde — en mijn groten eerwaardigen va-
der —

SLIMBA.

Als jongen, noemde ik reeds Albertus naam met ver-
rukking.

EUGENIUS.

Hoe konde mijne moeder hem vergeten, hoe kon
haar hart, dat eens voor enen Albertus klopte, even
zo teder voor den vrouwelijken Andreas slaan, die niet
eens uit de Vorstelijke stam van Dalmatien gesproten is.
Voorwaards vrienden! wij beleven wonderlijke dingen.
Men zal mij van den troon terug dringen — de aanhan-
gelingen van mijnen veelgeliefden stiefvader zullen kui-
len voor mij graven en valstrikken leggen. — Voor-
waards, dappere Hongaren! (*in hun midden vredende.*)
Op u stel ik mijn vertrouwen — aan uwe zijde over-
won ik de oproerige Hospodaren — aan uwe zijde wil
ik ook mijnen regtmatigen aangeërfdn troon herwinnen!

SLIMBA.

Voorwaards, Prins! voor u bloed en leven. —

ZALUSKA.

En trouw tot in den dood. (*Zij vertrekken.*)

D E R D E T O O N E E L.

*Een vertrek in het vorstelijk paleis te Jadera.*ANDREAS, HARDUINI, zij komen uit een zij-
vertrek.

HARDUINI.

Luijm, niets als luijm, genadige Heer! en dit is vele vrouwen eigen.

ANDREAS.

Maar de verschuiving van het huwelijk — haar onderzoek om hetzelfde tot de aankomst mijner stiefzoon uitstellen —

HARDUINI.

Zij weet niet wat zij wil. De menigte menschen welken haar omringen — de ongewoone voorvallen — het gedruis van het hofleven in tegenoverstelling met hare voormalige eenzaamheid — dit alles kan wel zonderling op haar hart werken.

ANDREAS.

Agnese schijnt mij toch zeer bedroeft en onvergenoegd te zijn.

HARDUINI.

Zij is niet bedroefd, maar neerslagtig — niet onvergenoegd, maar door de overgrote wellust te sterk bevangen — aangedaan — ontzenuwd —

ANDREAS.

En toch maakt mij dit zo angstig, Harduini! wanneer eens een andere worm aan haar hart knaagde?

Agnese is jong, het dunne bloed loopt nog snel door de aderen, en zet onwillekeurig de verbeeldingskracht in geweldige bewegingen, die voor het hart niet altoos heilzaam zijn.

HARDUINI, *hem niet begrijpende.*

Ook dit is mogelijk! maar — hoe meent gij dat?

ANDREAS.

Daar behoeft slechts een voorleden droombeeld van nieuws in haar optekomen, wat haar weleer lief was — schielijk werpt zij het schitterend tegenwoordige weg, om den ouden afgod te huldigen.

HARDUINI.

Ik begrijp uwe gedachten.

ANDREAS.

Gij hebt die begrepen, en siddert niet voor mijne rust?

HARDUINI.

In 't geheel niet, genadige heer! ik ken mijne nicht; maar dat is nog zeer weinig — ik ken der vrouwen harten in 't bijzonder.

ANDREAS.

Dat gij toch liever zeidet: ik ken de vrouwen, en dat is weinig — maar ik ken Agnese —

HARDUINI.

Ook haar!

ANDREAS, *vertrouwelijk.*

Wanneer nu bij voorbeeld —

HARDUINI.

Ik weet wat gij meent. Wanneer nu bij voorbeeld Agneses hart voor een ander reeds vroeger had geslagen?

gen? dat is niet onmogelijk, veel meer iets zekers. Agnese is schoon — zij beminde, en dit weet gij, genadige Heer! uit mijne en uit haar eigen mond. Ludomiro — de naam is u niet onbekend, Agnese beminde ongelukkig, dat was uw geluk.

ANDREAS.

Maar mischien ook mijn ongeluk.

HARDUINI.

Waarom dat? Ludomiro is dood — en wanneer hij ook nog leefde, zo worden door de afwisseling der omstandigheden, oude omstandigheden vernietigd. Agnese Cyani word Vorstin —

ANDREAS.

Uiterlijke omstandigheden vernietigen de inwendige niet.

HARDUINI.

Gij zijt zeer zinrijk in de vermeerdering uwer onrust.

ANDREAS, *hem half smekend de hand drukkende.*

o Harduini! gij wilt mij ene gemalin geven, geef mij ook een hart vol liefde.

HARDUINI, *met ene huiging.*

Zij heeft mij naar de Villa Cofana bescheiden — ik zal haar uitsorschen.

ANDREAS.

o Gaat, gaat, Harduini! Laat niets u afhouden — vorsch naar de oorzaak harer zwaarmoedigheid — en breng mij blijde tijding.

HARDUINI.

Ik gehoorzaam uw bevel.

moet zijn. ~~Andreas~~ ~~alleen~~.

Eeuwig zweeft mij den gouden appel voor oogen, en ik kan hem de mijne niet noemen; de zoete bron speelt mij aan de lippen, en laaft mijne dorstige tong niet! ó Eugenijs! door u zie ik het getal mijner vijanden vergroten. Zo heeft toch den misdadiger gene vreugde, gene rust op deze waereld; de rozen die hij voor zich plant, worden distelen op zijn akker, en zijne beste vrienden kittelen hem met — schorpioenenstekels. (*Hij wil vertrekken. Otto van Glan komt haastig door de hoofddeur op het tooneel.*)

VIERDE TOONEEL.

ANDREAS, OTTO VAN GLAN.

GLAN.

Hij komt, genadige Heer! Eugenijs komt, den overwinnaar der Hospodaren! Een talloze menigte Volks, uitgelaten van blijdschap, stroomt uit de stad hem te gemoet. Oud en jong zwaaid hoeden en mutzen in de lucht, en roept uwen stiefzoon een juigchend vivat toe.

ANDREAS, *zinspelend.*

Elke huldiging die mijnen stiefzoon ontfangt, is mij aangener, als dat men die aan mij betoonde.

VIJFDE TOONEEL.

DE VORIGEN, STELLO.

STELLO.

Zo even is hij in zegepraal over de brugen de ruïnen van Trajanus voorbij getogen. De menschen spreiden op den weg hunne klederen voor hem uit, het regend bloemen en kransen uit alle vensters op hem neder, ja zelfs de zieken laten zich in hunne bedden op de straten dragen om hem te zien. (*Men hoord in de verte trompetgeschal, naderend gedruis en wild vreugdengescrei.*)

GLAN.

Dit vrolijk gejuich verkondigt zijne aankomst.

ANDREAS, *ter zijde tegen Stello.*

Ik vrees hem te zien. (*De deuren springen open, Andreas isld hem te gemoet.*)

ZESDE TOONEEL.

DE VORIGEN, EUGENIUS, SLIMBA, ZALUSKA.

EUGENIUS, *met ene langzame
buiging.*

Mijn genadige Vorst en Heer!

ANDREAS.

Welkom in uw opgetogen vaderland, welkom aan dit vaderlijke hart, mijn zoon! (*hem omarmende.*)

GLAN,

GLAN, *met eerbied.*

Zijt ons welkom, dappere Held! waardige Zoon van Albertus!

EUGENIUS, *hem de hand gevende.*

Zoo schoon heeft mij nog niemand verwelkomt, als gij, oude Glan! welkom weleer getrouwen dienaar van mijnen vader.

ANDREAS.

Nu ben ik gerust en te vreden. ó Mijn zoon! hoe zult gij mij de slaaploze nachten vergoeden, die ik met bekommring voor uw leven, heb doorgewaakt.

EUGENIUS.

Hebt gij om mijnentwillen slaaploze nachten gehad?

ANDREAS.

Kunt gij dit vragen? wanneer mij des avonds de gedachten op het rustbed verzelden: ziet, in dit ogenblik vliegt mischien een werpspies naar het hart van mijnen zoon, of een opgehevene fabel naar zijnen schedel, meent gij, dat dit een vader aangename dromen verwekken konde?

EUGENIUS.

Ik denk — somwijlen toch —

ANDREAS.

En als nu de blijde tijding tot ons overvloog, dat Eugenius de zege onder de vaanen des Konings van Hongarijen en Bohemen voerden, en dat de oproerige Hospodaren hunne halzen voor den jongen Held bogen; ó Eugenius! toen konde ik zagt rusten. (*Eugenius ziet overal in het vertrek rond.*)

GLAN.

GLAN.

En toen Wenzeslaus aan ons schreef: zend ons nog eenen Eugenius, dan wil ik het Oosten doen beven, dewijl mijne Hongaren en Bohemers reusen onder hem worden, Prins! toen was 'er geen einde aan de Feesten in Jadera.

EUGENIUS, met weemoedigheid
Slimbas hand drukkende.

ó Slimba! hoe zeer misfe ik mijne moeder.

ANDREAS.

Maak ons ook met uwe vrienden bekend, Eugenius! wie is deze met het leedteken boven het oog? Zijn gelaat duid een doorluchtig geslacht aan.

EUGENIUS.

In 't geheel geen doorluchtig geslacht, maar wel een doorluchtig hart. Het is George Slimba, een Hongaarsch Edelman. Den houw daar over het bruine voorhoofd heeft hij voor mij opgevangen.

SLIMBA.

Ik beveel mij in uwe vorstelijke genade.

ANDREAS.

Zijt ons welkom, dappere Slimba! en deze hier?

EUGENIUS.

Zaluska, mijn vriend en wapenbroeder.

ANDREAS.

Wakkere Hongaren! het zal onze schuld niet zijn, wanneer gij in Jadera uw vaderland niet vergeten kunt.
(Eugenius ziet in de kamer rond.)

GLAN

GLAN.

Gij schijnt naar iemand te verlangen, Prins!

EUGENIUS, *op een smertelijke toon.*

o Ja! Mijne moeder! mijne moeder! ach vorst! nu heb ik genen vriend meer, gene in Gods gehele waereld.

ANDREAS.

Stel u gerust, Eugenius! ik zal uwen vader zijn als voorheen.

EUGENIUS, *Slimba naar het venster leidende.*

Ach Slimba! kom hier, want gij alleen verstaat mij. Zie naar buiten over het meir, en dáár waar in de wederglans der Zonne de Eilanden lichtende wolken gelijken, ach Slimba! dat was haar geliefkoosd uitzicht. In deze kamer, aan dit zelfde venster heeft zij dikwils uren lang met mij gestaan, en haren arm om mij geslagen. Slimba! en nu zal het zó niet meer zijn en nimmer weder zó worden.

ANDREAS, *lagchende.*

Wat meent Eugenius, wanneer ik hem den terug keer dezer dingen belove?

EUGENIUS.

Dan moest mijn vorst Almachtig zijn.

ANDREAS, *vleiënde.*

Wetaan, mijn Zoon! zo weet dan, dat ik reeds ene andere moeder voor u verkozen heb. Maar om uwentwillen heb ik het trouwfeest uitgesteld, om dat den overwinnaar der Hospodaren het zelve met zijne tegenwoordigheid versieren konde.

EUGENIUS, *zinspelende.*

De beeldtenis mijner moeder is mij nog maar zo schemerend voor mijne ziel als of de nevel van ene Kewruschen mij en haar lage.

ANDREAS.

Wél u, wanneer gij waarheid spreekt.

EUGENIUS.

Waarheid spreek ik, maar het is mij toch niet wel daarbij. Herinnerde zich mijne moeder in 't geheel hare zoon niet? doch dit weet gij wel niet meer?

ANDREAS.

Zij bad voor u.

EUGENIUS, *Zaluska en Slimba met drift bij de hand grijpende.*

Hoort gij het, eerlijke Hongaren! zij heeft nog voor mij gebeden. *(de tranen schieten hem in de oogen)* Moeder! ook ik heb voor u gebeden en in de uren des middernachts onder mijnen Tent, wanneer alles gerust sliep, en de bleke maan door de reten van het linnen dek schemerde — ook ik heb voor u gebeden onder den vrijen hemel, wanneer de trompetten mij tot het krijgsgewoel riepen, en ik uitrok om voor 't vaderland en zijne regten te strijden.

STELLA.

Bedaar, genadigste Prins! ik heb uwe snart voorzien.

EUGENIUS, *lagchende.*

Hebt gij? Hebt gij? Ik heb ook veel voorzien. De inrichting in de waereld is over 't algemeen zo recht
goed,

goed, men ziet liever recht vooruit als agterwaards —
Niet zo, genadige Heer!

ANDREAS.

En het is wijzelijk. Agter ons woond kommer nevens verlorene schatten, voor ons paren zich hoop en vreugde zusterlijk te zamen. Verlaat dit vertrek, Eugenius! het herinnert u aan voorledene tijden. — Morgen is mijn trouwdag — Feesten en Banketten zullen u in zoete dromen inwiegen, die u alleen aan het aangename tegenwoordige ketenen zullen. Glan! volg mij!
(Zij vertrekken beiden.)

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, behalven ANDREAS en GLAN.

EUGENIUS, met opgeheven blik.

Overal ontbrekt zij — overal zij alleen —

STELLO.

Gij zult ons wel veel van uwe reizen verhalen kunnen? Gij hebt vele landen en menschen gezien?

EUGENIUS.

Gij hebt gelijk, edele Heer! Ik heb veel beleefd, veel gezien. Ik was in een land, waarin de bomen van smaragden en de bergen van zilver waren. De lammeren weidde op velden welkers halmen van diamanten schitterden, ieder lam gaf zijnen scheerder een centner serische wöl, en wat hier te lande stinkt was daar ambrosia.

STEL.

STELLA, *hem aanstarende.*

Ei! ei! hoogst wonderbaar!

EUGENIUS.

Dit alles is echter nog niets. Ten laatsten kwam ik in een verwenscht slot, daar wierd men bestolen, men wist niet hoe? Alle de bewoners van hetzelfde hadden een strik om den hals, het welke alleen maar de zondagskinderen zagen, en voor alle schelmen, die in het slot woonden, moest men zich zeer diep bukken — wat zegt gij daar van?

STELLA.

Ik? — ik zeg geen woord. (*Hij snijpt diep gebukt heen.*)

A G T S T E T O O N E E L.

EUGENIUS, SLIMBA, ZALUSKA.

Stilte, dewelke Eugentius eindelijk afbreekt.

EUGENIUS.

Broeders! gij zijt zo stil? Keer terug naar uw vaderland — Ik voorspel u hier een rampzalig leven.

SLIMBA.

Ik keer niet terug. Weet gij niet waar het oorlog is in de waereld? Eugentius!

EUGENIUS.

Oorlog? Hier in mijn hart.

ZALUSKA.

Prins! werkeloosheid is uw element niet — Gij moet

weder naar buiten in het ruime, en werkzaamheid zoeken.

EUGENIUS.

Dat is het niet wat mij ontbreekt.

ZALUSKA.

Laat ons ene togt doen tegen de Musulmannen, wij zullen hen, hunne veroverde landen weder afhemen.

EUGENIUS.

Dat is het ook niet.

SLIMBA, zijne hand driftig vattende.

Dan zullen wij Andreas, Dalmatiën weder afvorderen.

EUGENIUS, opyliegend.

Wat zegt gij, Slimba!

SLIMBA.

Eindelijk eens de éne klinkende snaar getroffen? Niet waar?

EUGENIUS.

Slimba! zijt bedaard!

SLIMBA.

Neen! dat kan ik niet zijn. Eugenius! waar is uw vaderlijk erfdeel, waar de regmatige erfgenaam van Dalmatiën?

EUGENIUS, zich van hem afwendende.

Ik hoor u niet.

SLIMBA.

Leeft de zoon van Albertus niet meer? of is hij nog de macht van zijnen Voogd niet ontwassen?

EUGENIUS.

Orter! wat wilt gij?

SLIM-

SLIMBA.

U uit uwen slaap opwekken!

EUGENIUS.

Dat zult gij niet.

SLIMBA.

Eugenius! ik ken u niet meer. Gij — voorheen enkel vuur en leven, vol kracht — lust tot daden en zucht tot ondernemingen — en thans sluipt gij werkeloos in het rond, verlamd aan alle zijden. Zagen uwe dappere Hongaren u thans, bij God! zij zouden u niet meer kennen.

EUGENIUS, met ene dreigende stem.

George! verlaat mij!

SLIMBA.

Eugenius! zijt gij de zoon van Albertus niet meer?

EUGENIUS.

Dat ben ik.

SLIMBA.

Toen uw vader stierf, erfde uwe moeder het land — wie was nu Sophia's erfgenaam?

EUGENIUS.

Ik.

SLIMBA.

Dat uwe moeder met Andreas, een edele van 't land trouwde, die zo weinig aanspraak op Dalmatien had als de Sultan van Babilon — maakte nog geen onderscheid in de erfenis.

EUGENIUS.

Wel nu?

SLIMBA.

Andreas; uw stiefvader geeft u thans ene stiefmoeder — Ha! die zal u stiefbroeders en nieuwe erven tot den troon geven.

EUGENIUS.

Slimba! verdoof mij met uw gezwets niet.

SLIMBA, *Zaluska bij de hand grijpende.*

Hongaar! kent gij deze jongeling nog? eens zo vast en onbewegelijk — en thans — (*hem lang aanzien.*)

Eugenius! gij zijt mijn man niet meer.

EUGENIUS, *beledigd.*

Mensch!

ZALUSKA.

Maak u niet driftig, Prins! knigchelen hebben wij niet geleerd in het land daar wij geboren zijn. Slimba heeft gelijk — Broeder! wij zijn hier te veel — wij keren naar ons vaderland terug.

EUGENIUS.

Slimba! *Zaluska!*

SLIMBA.

Wij hebben aanzien en vermogen, en behoeven niet te kruipen om enige grootheid te bejagen. Uw vriend te zijn geviel mij anders wel, maar uw jebroeder? — Foei! dan ben ik een Hongaar en heet George Slimba.

EUGENIUS.

Edele mannen! veroordeel mij niet te vroeg. Ik verdien uw medelijden.

ZALUSKA.

Dat moest geen Dalmatische Prins zeggen.

SLIMBA.

Eugenius! gij zijt de man die door de natuur tot iets

groots

grootsch wierd gevormd. Ik onderwierp mij aan u, om met u groot te worden. Gij staat op de schoonste plaats, van waar alle wegen tot roem geleiden.

EUGENIUS.

Op een steile rots.

ZALUSKA.

Een ceder op den rots! Hoe hoger de ceder opschiet, hoe ligter zij in den storm wankeld. Doch de lage struiken blijven in rust, wanneer boven hen de orkaan huult.

EUGENIUS.

Ja wel een orkaan — een dubbele orkaan, die van beiden kanten tegen elkander woed: volg mij, edele mannen! Ik wil mij geheel aan u ontdekken. Wanneer mij ook de waereld en nakomelingschap miskent, zo zal ik het niet achten — doch gij lieden moet mij niet miskennen, en broeders: indien gij mij bemind, indien gij mijne vrienden zijt, zo verzel mij dan morgen naar Venetien.

SLIMBA en ZALUSKA, te gelijk.

Naar Venetien?

EUGENIUS.

o Ja! Het zal nu vier jaren geleden zijn, dat ik mij daar ophieldt — niet als Prins, maar onder de naam en in het gewaad van een gemeen Edelman, ik noemde mij Ludomiro. Mijn geld trok spoedig een drom van jonge wellustelingen om mij heen — wij leefden in vreugde en wellust — doch plotslings volgde ene doodelijke siltte op deze buitensporige wandel.

SLIMBA.

Het geld was gevlogen!

ZALUSKA.

De vriendschap had een eind!

EUGENIUS.

Dat juist niet. Eens op een dag ging ik alleen door Venetien — de lugt was zeer betrokken, ik verdwaalde in een afgelegen straat — om mij voor de stortregen te beschermen ging ik in een klein huisje — men was zo vriendelijk mij in de kamer te nodigen.

SLIMBA.

Dat klinkt zeer *romanesk*.

EUGENIUS.

Ik volgde, en vond hier de grootste armoede met de netste zindelijkheid gepaard. In de kamer was niemand, als een oud moedertje en een Goddelijk schoon meisje.

ZALUSKA.

Ik dacht al terstond, dat zo iets daarbij moest zijn.

EUGENIUS.

Het schone meisje sprak weinig, maar wat zij sprak was zeer geestrijk. Ik kon haar niet genoeg aanzien. Hoe langer ik haar aanzag, hoe beminnelijker ik haar vond. Hare naam was Agnese Cyani.

SLIMBA.

Maar verder.

EUGENIUS.

o Slimba! gij moest dit meisje eens kennen — u maar eens in hare heldere oogen gespiegeld, maar eens een

enig zoet woord van hare lippen gehoord hebben. George! hebt gij wel éénmaal in uw leven bemind?

SLIMBA.

Eénmaal? dat ware bloedweinig.

EUGENIUS.

ó Zij is schoon. Zij is zo buigzaam opgegroeit als ene lelie, hare leden zijn zo fraai gevormd, en in hare trekken zweeft en leeft zo iets dat onbeschrijfelijk beminnenswaardig is.

ZALUSKA.

Hm! die geschiedenis word belangrijk.

EUGENIUS.

Ik vernam na dit huisgezin, en ontdekte dat deze Agnese de laatste telg uit een der aanzienlijkste huizen dezer Republiek zij, het welk trapsgewijs, door vele wederwaardigheden in de grootste armoede gedompeld was. — Ik verkreeg de vrijheid om mijne bezoeken te mogen herhalen.

SLIMBA.

Ontdekte gij eindelijk uwe staat niet.

EUGENIUS.

Neen! Ik was haar welkom onder de naam van Ludomiro. Een half jaar bleef ik in Venetien, een half jaar was ik in een hemelsche razernij — ik vergat Dalmatien, vergat de gehele waereld, leefde alleen voor Agnese, voor haar, die de schoonste, jongeiingen van Venetien had wederstaan. Slimba! Agnese wierd door een wettig huwelijk mijne Eohtgenote.

SLIMBA, *verbaasd.*

Eugenius! wat hebt gij gedaan?

EUGENIUS.

Ik reisde naar Jadera, voorwendende mijn oude vader te gaan bezoeken — toen ik terug keerde, kogten wij een Villa op het vaste land, hier door leefden wij in de eenzaamheid een betovrend leven. Ons huwelijk bleef voor alle menschen een geheim.

ZALUSKA.

Maar het arme meisje zo te bedriegen?

EUGENIUS.

Een gelukkigmakend bedrog is beter als tien ongelukkige waarheden. Waarom zoude ik haar den lieven droom beroven, waarom haar zeggen: uwe Ludomiro is de erfgenaam van Dalmatien, wiens gemalin gij voor de waereld nooit kunt worden.

SLIMBA.

En droomdet gij lang zo aangenaam voort?

EUGENIUS.

Agnese wierd moeder en ik een gelukkig vader, doch een ongelukkig Echtgenoot. Agnese was thans niet meer geheel de mijne. Een harer bloedverwanten had het geluk, rijke erfenissen te bekomen en ging met haar naar Venetien. Opendlijk durfde ik aan hare zijde niet verschijnen — ik verliet haar, onder het voorwendzel, mijn vader tot toeflemming te bewegen — na een half jaar brak den oorlog in Zevenbergen uit, en nu zijn 'er drie jaren verlopen zedert ik Agnese niet zag, niets van haar hoorde.

SLIMBA.

En nu wilt gij naar Venetien?

EUGENIUS.

Begrijpt gij nu eindelijk mijne elendige toestand? Verscheurd door liefde en eergierigheid toonde ik u mijn bloedend hart — ó ik bemin deze Agnese boven alles — heb haar ongelukkig gemaakt, en haar als gade, haar kind als vader bedrogen.

SLIMBA.

Zoon van Albertus! keer terug, en vergeet dat gij zwak waardt. Om de onbezonnenheid des jongelings moet den man niet lijden.

ZALUSKA.

Vorst van Jadera! zijt groot en overwin deze zwakheid.

EUGENIUS, *beiden aanstarende.*

Hongaren! is dat nu ernst?

SLIMBA.

Onze ernst! Eugenius! Gij wiérd voor den Troon geboren, voor duizenden, niet voor het geluk van ene enige, niet voor het geluk ener vrouwe geboren. Uw beroep is Regering, geen verliefde geestdrijverij. Verwerp den stand niet die de natuur u boven duizenden gaf; verwerp den stand niet, voor welke zij u zo veel heerlijk vermogen en kracht boven duizenden uwer medemenschen schonk.

EUGENIUS.

Zonder Agnese?

SLIMBA.

Wanneer het zijn moet, en niet anders zijn kan —

zonder Agnese; de vrouw is daár om kinderen te baren, die eens beschermers van het Vaderland worden — maar de vrouw is niet daár, om grote vernuften uit hunnen roemvollen baan te lokken en met beuzelingen bezig te houden.

EUGENIUS.

En Agnese vergeten?

SLIMBA.

Wanneer zij u reeds vergat — ja, wanneer zij u nog bemind, neen! Gaat heen, ontdek haar uwen stand, uwe omstandigheden. Is zij verstandig, dan zal zij afstand doen van openlijk uwe gemalin te heeten. Wil zij Vorstin zijn, dan is zij uwer onwaardig, en bemint slechts uw kleed, niet uw hart. Wil zij u uit uwen kring wegtoveren, die de natuur u voor duizenden aanwees, dan is zij — verachtingswaardig.

EUGENIUS.

Maar wanneer nu Agnese mijn geluk ware, zo als in de waereld niets anders zijn konde?

SLIMBA, *vast*.

Weest dan ongelukkig, om duizend anderen gelukkig te maken. Denkt gij dat het even zo gemakkelijk is om waarachtige grootheid te verkrijgen, als ene vrouw te verwinnen? Op, Eugenius! verwin u zelve, eisch Dalmatiën van Andreas terug — neem de huldigen uwer Vaderlands aan, en vertoon u, aan uw volk als den groten Zoon van een groot Vader. En Eugenius! wanneer gij de liefde uwer natie, en de eerbied en bewondering der vreemdelingen verkregen hebt, en niet

de-

deze voorzien, stappen wagen durft. die Volk en Ede-
 len thans zouden veroordeelen; herinner u dan de ro-
 man uwer jeugd — speel hem ten einde, indien hij u
 dan nog behaagdt. — Breng Agnese uit hare gelukkige
 duisterheid te voorschijn en roep: Dalmatiërs! deze is
 mijne Vrouw!

EUGENIUS, *omarmt hem onstuitmig
 en drukt hem aan zijn hart.*

Gij hebt gezegepraalt, Slimba! Eerst daden — en
 dan: Dalmatiërs! deze is mijne vrouw! (*zij blijven in
 deze houding en het gordijn valt.*)

Einde des Eersten Bedrijfs.

TWEEDE BEDRIJF.

Het Tooneel is als voren.

EERSTE TOONEEL.

ANDREAS, GLAN.

ANDREAS, *in diep nadenken.*

Glan! mijn zoon is na zijnen reis zeer veranderd.

GLAN,

Zeer, zeer!

ANDREAS.

Hij speelt den zonderlingen.

GLAN.

Hij is zeer duister in zijne redenen.

ANDREAS.

Wij moeten ons alle moeite geven, om hem te ver-
strooïen. Glan! uwe dochter Theodosia konde hier
toe het meeste doen. Gij weet, Eugenius was haar
altijd zeer genegen — zij groeiden te zamen op —

GLAN.

Ook verheugt zich mijne dochter, den edele jonge-
ling weder te zien.

ANDREAS.

Glan! ik verkoos Theodosia tot de vertrouwde ge-
zellinne mijner Agnese. Op uwe Villa gaf ik haar aan
u over, tot den dag, waarop geheel Jadera, van hare
he

hemelfche ſchoonheid doordrongen — haar meestresse noemen zal.

GLAN.

Ik zag haar — en bewonderde uwe wijze keus — maar uwe getrouwen verbazen zich over het geheim waar mede gij hare naam verborgen houdt.

ANDREAS.

Om alle vooroordelen voortekomen, zal niemand eerder hare naam en ſtand weten, dan wanneer zij in haar bruidskleed aan mijne zijde ſtaat.

GLAN.

En alware zij ook de dochter ener Venetiaanfche Doge niet, zo zoude ik haar mijne huldiging niet weigeren kunnen.

ANDREAS.

Ja — aan hare zijde zal ik weder herleven, mijne dagen in wellust genieten, en wanneer alles opgetogen, door hare ſchoonheid verblind, haar aan mijne zijde ziet, aller harten zich voor haar buigen, en mijne keuze den verdienden lof toezwaljen, dan zal ik met verrukking uitroepen; wie toond mij onder de Koningsdochteren, éne als deze? — doch ſtil, uwe dochter nadert, ik zal mij verwijderen. (*Hij vertrekt.*)

EUGENIUS,
TWEEDE TOONEEL.

GLAN, THEODOSIA.

THEODOSIA.

Lieve vader! het vaartuig is 'er reeds, dat ons naar de Villa brengen zal. Ach! hoe zeer verlang ik naar het ogenblik, om onze toekomstige Vorstin weder te zien.

GLAN.

Prins Eugenius zal heden of morgen daar ook komen; hebt gij hem reeds gezien, mijne dochter?

THEODOSIA.

Ik zag hem — doch zijn oog blikte mij slechts in 't voorbijgaan aan. Ach! wij waren elkanderen eens zo goed, groeiden te zamen op, beminden elkander als broeder en zuster — en thans (*zij verbergt een traan*) ja thans moet zich wel veel tusschen mij en hem veranderd hebben.

GLAN.

De knaap Eugenius wierd een jongeling, en het kind Theodosia een bloeiend meisje.

THEODOSIA.

Thans zal ik hem niet meer durven beminnen — niet waar, vader? thans — zal hij mij ook geen kusch meer durven geven, wat dunkt u vader?

GLAN.

Gij zijt een kind.

THEODOSIA.

Ach! wanneer wij zo te zamen speelden, de bloemen

in den tuin oppasten, en de lieve jongen mij zo ijverig elken kan water bragt, om ze te begieten — ó Vader! dat waren gelukkige dagen!

GLAN.

Hij beloofde, mij een bezoek te geven. Theodosia! de Prins schijnt zeer zwaarmoedig te zijn; gij moest door uwe vrolijke luimen, de donkere plooiën van zijn voorhoofd zoeken te verdrijven.

THEODOSIA.

ó Ja — dat zal ik! Ach vader! gisteren had ik, wegens zijn afbeeldzel dat in mijne kamer hangt, een zonderling geval.

GLAN.

Een zonderling geval?

THEODOSIA.

Geheel toevallig kwam de Vorstin in het vertrek — zij wierdt het afbeeldzel van Eugenius gewaar — verbleekte, beefde terug — en zonk kragteloos op mijne ottomane neder.

GLAN.

En deze ontsteltenis?

THEODOSIA.

Was hoogst natuurlijk, dewijl zij, volgens haar zeggen, daarin zulk ene treffende gelijkheid met een harer bloedverwanten in Venetien ontdekte. Ik moest haar het afbeeldzel geven, zij kuschte het, de tranen liepen haar uit de oogen, en zó verliet zij mij —

GLAN.

Een mogelijk geval! men heeft voorbeelden —

THEO.

THEODOSIA.

En ijde naar haar lievelingsplekje in het perk, naar de ijzere traliedeur — digt daarbij woond ene oude arme vrouw met een beminnenswaardige jongen.

GLAN.

Ik kën zó niemand in onze nabuurschap niet.

THEODOSIA.

Het zijn vluchtelingen uit Zevenbergen — Ach vader! daar moest gij zien hoe zij de knaap liefkoosde — omhelsde, kuschte en aan hare boezem drukte.

GLAN.

Zonderling!

THEODOSIA.

Ook kreeg het kind de vrijheid haar *Moeder* te mogen noemen.

GLAN.

Zij schijnt een voortreffelijk hart te bezitten.

THEODOSIA.

ô Dat is zo, dat moet zo zijn! koom, vader! met zulk ene vrindin aan de zijde, ô dan wandelt men dit aardfche leven op rozen door. (*Zij neemt haar vader bij de hand en vertrekt met hem.*)

GLAN.

Geluk en Heil ons Dalmatiën! de voorzienigheid schonk het ene landsmoeder, die bij de elende harer medemenschen wenen kan.

HAID

DER-

DERDE TOONEEL.

*Een Ridderzaal.*ANDREAS, *daarna* EUGENIUS, HUGGY.

ANDREAS.

Het is goed, zeer goed wanneer de zaak eens aan den dag komt. Hij komt waarschijnlijk, om voor Huggy genade te smeken. (*zij komen.*) Wat zie ik Huggy! van waar kooft gij?

HUGGY.

Van Majolina, uit de plaats mijner ballingschap.

ANDREAS.

Wie heeft u vergunt aan mijn Hof terug te komen?

HUGGY.

Mijne rechtvaardige zaak, de genade van mijn vorst Eugenius en de liefde voor mijn vaderland.

ANDREAS, *vergrimt.*

Zonder mijn verlof!

EUGENIUS, *ernstig.*

Vergeef, genadige Heer! ik gaf het hem.

ANDREAS.

Hoe, mijn zoon! hoe komt gij daartoe, om genade brieven te geven — en juist aan deze Huggy —

EUGENIUS.

Hij was mijn leermeester; mijn vader gaf mij het leven, deze oude man hervormde mijn verstand. Het was van mijne zijde niet als schuldige dankbaarheid.

ANDREAS.

Eugenius! Eugenius! gij bevalt mij niet.

EUGENIUS, *onverschillig.*

Ik twijfel bijna zelf daaraan.

ANDREAS.

Intusschen zal ik deze keer mijn Rechterambt om de ouderliefde vergeten; zal niet op Huggy, maar op zijnen voorspreker zien; zal zijne genadebrief ondertekenen, dewijl Eugenius het mij verzoekt.

EUGENIUS.

Genadige Heer! ik heb niets te verzoeken, en gij hebt niets te ondertekenen. Ik vergunde deze grijsaart in zijn vaderstad terug te keren, en zal hem het onrecht, het welk gij hem aandeed, vergelden.

ANDREAS, *hem sterk aanziende.*

Eugenius!

EUGENIUS, *schielijk.*

Andreas!

ANDREAS.

Herinner u, voor wien gij staat.

EUGENIUS.

Ik weet het, mijn geheugen is zo zwak niet als ik het uwe gevonden heb.

ANDREAS.

Hebt gij vergeten dat ik uw vader en vorst ben?

EUGENIUS.

Ik ontsla u van de plichten daar aan verknocht.

ANDREAS, *ontsteld en toornig.*

Eugenius! bezin u —

EUGENIUS.

Uwe toorn ontbrand ten ontijde. Ik ben uw pupil niet meer; waar zijn de sleutels tot de Dalmatische archiven?

ANDREAS.

In mijne handen, ik heb ze aan niemand te verantwoorden. Uw voogd ben ik niet meer, dat weet ik — maar altijd nog uw vorst.

EUGENIUS.

Daarvan weet ik niets. Mij behoord het Rijk van Albertus — ik ben Albertus zoon.

ANDREAS.

Ik was Sophia's gemaal.

EUGENIUS.

Kent gij het Testament mijns vaders, waarin hij mij tot zijn enige erfgenaam benoemde?

ANDREAS.

Het Testament is niet meer voorhanden.

EUGENIUS, *verschrikt*.

Niet meer voorhanden?

ANDREAS.

Uwe moeder heeft het zelfs vernietigt.

EUGENIUS.

Hoe? mijn moeder zou mij van het recht tot den troon ontzetten? Geschiedde deze vernietiging weinig; vernietigde Sophia het Testament mijns vaders in het bijzijn der Lands- edelen, des Hogenraads?

ANDREAS.

Neen! in mijne tegenwoordigheid.

EUGENIUS.

Huggy! gij zijt toch mijn getuigen bij deze zamen-
spraak?

HUGGY.

Dat ben ik — edele vorst!

EUGENIUS.

Gij wilt mij dan mijn erfenis niet terug geven?

ANDREAS.

Sterf ik kinderloos dan zijt gij de naaste tot den troon.

HUGGY.

Thans is Eugenius reeds de naaste. Ik zal het be-
wijzen.

ANDREAS.

Zwijg, Huggy!

HUGGY.

Ik zwijg niet, maar zeg nog eens, dat ik het bewij-
zen zal.

ANDREAS, *hem met verbittering
aanstarende.*

Mensch! vertoorn mij niet, of moet ik u beiden als
vijanden beschouwen?

EUGENIUS.

Zo als gij wilt!

ANDREAS.

Voort van hier. Nu ben ik het moede langer een
voorwerp uwer ohbeschaamheid te zijn — vertrek!

EUGENIUS.

Welk mensch verwijst mij uit mijn vaderlijk huis;
nit mijn eigen kamer?

ANDREAS, *vliegt naar enen tafel
en schelt.*

De lijfstrawanten! (*Stello treed binnen.*) ik ben in de
macht van moordenaars!

EUGENIUS, *trekt zijn sabel, Stello wil
terug keren, hij bezet de deur.*

Niet van hier voor dat de zaak afgedaan is.

VIERDE T O O N E E L.

DE VORIGEN, STELLO.

STELLO, *siddrende.*

Ik ben des doods! wat zal hier geschieden?

HUGGY.

Recht en Gerechtigheid.

EUGENIUS.

Stello! waar is het Testament van Albertus?

STELLO, *dan Andreas en dan Hug-
gy aanzierende.*

Weet ik daarvan?

EUGENIUS, *hem de sabel voor-
houdende.*

Ben ik Albertus rechtmatige opvolger? Spreek, gij
weet alles — gij waart getuigen bij de nederlegging
van het Testament.

STELLO, *beyende.*

Ik — ik heb het — nauwlijks gezien.

EUGENIUS.

En hebt toch uw naam daar onder geschreven, Iogenaar!

STELLO, *beyende.*

Ik heb geschreven, en schreef nog eens. Ik ben ten allen tijde de getrouwe dienaar van mijn tijdelijke Heer.

EUGENIUS, *met afschuw.*

En een tijdelijke schurk.

ANDREAS.

Voor de laatste maal! verlaat mijn paleis.

EUGENIUS, *met waardigheid.*

Hier beveel ik alleen!

HUGGY.

Ik zie, dat wij het zo nooit eens zullen worden. Eugenius! verlaat ons. (*tegen Andreas.*) Met u wenschte ik een woord alleen te spreken, genadige Heer!

ANDREAS.

Wat heb ik met u te doen, oude!

HUGGY

Veel — (*ernstig*) zeer veel! veel met mij en den beruchten steen, waarin het zwarte kruis gehouwen is.

EUGENIUS, *luisterende.*

Huggy! wat bazelt gij?

ANDREAS.

Die gehele geschiedenis word mij belagchelijk, (*terwijl zijn gelaat angstig verandert.*) bij God! zeer belagchelijk.

HUGGY.

Laat ons alleen spreken, genadige Heer! (*zijn stem*

ver-

verheffende) of moet ik bij open deuren en vensters spreken?

ANDREAS.

Hebt gij mij werkelijk gewichtige zaken —

HUGGY.

De steen met het zwarte kruis —

ANDREAS.

Eugenius! Stello! laat ons alleen.

STELLO.

Hartelijk gaarne. (*Hij vertrekt spoedig.*)

EUGENIUS.

Ik ga niet van hier. Wat hebt gij te zeggen dat ik niet weten mag?

HUGGY.

Prins! het was de voorwaarde, onder welke ik u vergezelde, uw vorstelijk woord —

EUGENIUS.

Is mij heilig! Ik ga. (*Hij ziet nog eens naar Andreas om en vertrekt.*)

V I J F D E T O O N E E L.

ANDREAS, HUGGY.

ANDREAS gaat zwiigende en treurig naar de muur, springt plotslings met de opgeheven dolk op Huggy toe. Huggy trekt ijlings zijn zwaard en beschermd zich. Andreas gaat te rug, zijn gelaat tekend afschuwelijke vertwijffeling.

HUGGY, met waardigheid.

Ik vrees uwen dolk niet.

ANDREAS.

Gij zijt — — een dapper man. Zo — zo stel ik gaarne mijne lieden op den proef. (*Zijn dolk wegwerpende*)
Steek het zwaard in de schede — zonder vrees.

HUGGY, *onverschillig.*

Zeventig jaren heb ik geleefd en toch vreze ik voor niets. (*Hij steekt zijn zwaard op.*)

ANDREAS, *vriendelijk.*

Wat hebt gij mij te zeggen, edele Huggy?

HUGGY.

Geef Eugenius zijn Rijk terug.

ANDREAS.

Eisch niets voor Eugenius, alles voor u zelve.

HUGGY.

Geef Eugenius zijn Rijk terug.

ANDREAS.

Dat kan ik niet — maar gij oude! word mijn vriend.

HUGGY, *met edele trotschheid.*

Dat kan ik niet.

ANDREAS, *bleek en sidderend.*

Huggy! nog eens, bezin u, want mijne macht zal uwe vermetelheid vernietigen. Gij kunt mij doen schrikken, ik kan u laten dooden. Mijn oog zal u vinden in alle schuilhoeken der aarde, mijn arm zal u allerwegen treffen. Hongarije is mijne Bondgenote, en Venetien mijne vrindin.

HUGGY.

Gij kunt mij laten dooden, maar ik kan u doen verschrikken. Gij kunt mij het leven benemen, maar ik kan

op u de vloek der waereld en der nakomelingschap laden. De gerechtigheid is mijne bondgenote; en de waarheid mijne vrindin. Nog eens —

ANDREAS, *fiddereudobben trotsch.*

Ik weet ook niet, waarom ik voor u vrezende zonde.

HUGGY.

Voor mij zult gij niet vrezende, maar voor de dooden wel. De steen met het zwarte kruis in Majolina heeft getuigen en spreekt luid — en de sluiër welke buiten aan het doornenbosch hangen bleef —

ANDREAS, *verblekende.*

Huggy! Huggy!

HUGGY.

Zekerlijk — de goede Piërrino is dood, maar zijne schaduw zweeft nog op het meir onder aan de roizen. *(Met ene donderende stem.)* Andreas! moet ik de vens- ters openrukken en roepen, dat het Jadera hoore?

ANDREAS.

Huggy! gij hebt iets afschuwelijks — weet lieve Huggy! wij zullen vrede sluiten.

HUGGY.

Gaarne! maar geef Eugenius zijn Rijk te rug.

ANDREAS.

Ik geef hem de kroon van Dalmatien, en gij zweert mij stilzwingenheid.

HUGGY, *geeft hem de hand.*

Ik zweer!

ANDREAS.

Dan zweert gij nooit weder naar Jadera terug te keren?

HUGGY.

Ik zweer het! maar geef Eugenius zijn Rijk terug!

ANDREAS.

Roep hem hier. (*Huggy vertrekt. Stilte, hij valt krachteloos op een stoel neder.*) Foei! hoe slegt heb ik mij daar gedragen, maar het zal anders worden! — wat ware Eugenius, wanneer hij niet enen Slimba en Huggy aan zijne zijde had. Ik moet mannen om mij hebben, waarop ik mij in den nood verlaten kan, en welkers ijzere borsten de pijlen voor de mijne ontfangen; Wlakka en Torti.

ZESDE TOONEEL.

ANDREAS, EUGENIUS, HUGGY.

ANDREAS.

Volg mij in mijn kabinet, Eugenius! ik onderteken ene acte van afstand aan u — Gij zijt de erfgenaam van Dalmatien. (*Hij vertrekt.*)

ZEVENDE TOONEEL.

EUGENIUS, HUGGY.

EUGENIUS, *hem lang aanziende.*

Mensch! wat hebt gij gedaan? wie gaf u de wapens waarmede gij Andreas overwon?

HUGGY.

Het geval en een droom. Neemt u in acht Prins!

dat

dat gij niet droomd wanneer een wakend oor in de nabijheid luisterdt.

EUGENIUS.

Gij zijt mij onverklaarbaar in woorden en in daden.

HUGGY.

En ik moet her blijven, want ik beloofde stilzwijgenheid. Eugenius! eens was ik uw leermeester, thans ben ik uw vriend. Eens zaaide ik, laat ik thans mijn zaad in haare bloei bewonderen.

EUGENIUS.

o Huggy! hebt gij op gene stormen gerekend?

HUGGY.

Dat heb ik, maar op een' vasten grond en diepe wortelen. Eugenius! thans zijt gij vorst — meer zeg ik u niet.

EUGENIUS.

o! Ik zal u nog meer zeggen: Huggy! ik ben een Mensch!

HUGGY, *drukt hem de hand.*

Word een bewonderenswaardig mensch.

EUGENIUS.

Dat is zwarer, duizendmaal zwarer, als een bewonderenswaardig vorst te worden.

HUGGY.

Voorreffelijk! Een jongeling, die dit reeds denken kan, is op den schoonsten weg, om Alles te worden.

EUGENIUS.

Geloof dat niet, Huggy! mij is een grote rotz in den weg gekomen — ach! ik zie de onmogelijkheid om die te beklimmen.

HUG.

HUGGY.

Den mensch is magtig, en kan alles, wanneer hij maar wil.

EUGENIUS.

Oude! gij hebt reeds vele grijze hairen op uw hoofd! en nog de dagelijksche ondervinding niet: wij willen veel, en kunnen weinig. Huggy! ik ben niet voor den troon geboren.

HUGGY.

Ik begrijp u niet; verklaar u, Prins!

EUGENIUS.

Verklaren? Neen! maar enen raad wil ik van u verzoeken. Wat is beter, verdorren en kwijnen onder het purper door innerlijk verdriet, of bloeijen en handelen onder het eenvoudig gewaad eens onderdaans?

HUGGY.

Het laatste!

EUGENIUS.

Nog eens! wat is beter, door de gehele waereld geprezen en aangebeden te worden als ongelukkig vorst op den troon: of bespot en miskent te worden van iedereen als gelukkig bewoner ener armoedige hutte?

HUGGY.

Het laatste!

EUGENIUS, *drukt hem aan zijn hart.*

Het laatste!

AGTSTE TOONEEL.

Het kabinet van Andreas.

ANDREAS, met een pergament geschrift in de hand,
daarna WLAKKA en TOSTI.

ANDREAS.

Zo is 't recht; zij zullen komen, en alles zal veranderen. Helden moeten mij omgeven, op dat ik, door hunnen moed beziel, zelfs een Held worde. (*Wlakka en Tosti komen binnen, beiden met eerbiedvolle buigingen.*)

WLAKKA en TOSTI, tegelijk.

Genadige Vorst en Heer!

ANDREAS.

Ridders! gij hebt mij gedurende mijne regering gewichtige diensten gedaan — Ik heb mij reeds lang voorgenomen u glansrijk te belonen, maar mijne regering heeft nu een spoedig einde bereikt. (*Zij zien elkanderen aan*)

WLAKKA.

Ik ben ontsteld.

TOSTI.

Ik sta verbaasd.

ANDREAS.

Eugenius is mondig geworden, ik laat het aan hem over, om u in naam van den staat te bedanken.

WLAKKA.

Maar indien Eugenius wist —

ANDREAS.

Wat?

WLAKKA.

Dat hij niet door de Edelen der Natie bemind wordt.

ANDREAS.

Hoe zo?

TOSTI.

Er heerscht ene algemene ontevredenheid over hem. Zijn hoogmoed tegen ons — hij veracht de Edelen van Dalmatiën, en vertrouwd zich aan vreemdelingen.

WLAKKA.

Slimba is zijn hart en zijne ziel. Wij Dalmatiërs zullen ons ten laatste door de Hongaren moeten laten beheerschen.

ANDREAS.

Ik beklag u! zekerlijk blijven mijne ontwerpen nu onvoltooid. De Oorlog der Turken met de Venetianen is ontwijfelbaar; ik heb deel daaraan genomen. U dappere Wlakka maakte ik tot opperbevelhebber der Dalmatische hulpstroepen, en u, wakkere Tosti! tot Admiraal der Vloot — doch Eugenius zal nu wel de eerste plaats aan zijnen vriend Slimba aanvertrouwen.

WLAKKA.

Verdoemd zij deze Slimba!

TOSTI.

Vorst! gij zult toch in deze bedenkelijke tijden de heerschappij van Dalmatiën niet in de handen ener onervarene jongeling overgeven?

ANDREAS.

Moet ik niet? Heeft niet Eugenius zijn erfenis terug

gevorderd? de hemel behoeve mij, dat ik met geweld iets zou pogen te behouden het welk mij reeds lange drukkende was.

TOSTI, *gebukt.*

Zulk ene bezwaring kan alleen een Andreas met roem dragen.

ANDREAS.

De Edelen des volks mogen spreken, Dalmatien mag beslissen.

WLAKKA.

Genadige Heer! verlaat u op ons. (*Zijknielen neder.*) Hertog Andreas! Vorst van Dalmatien! U, u alleen doe ik den Eed van getrouwheid, van dezen Eed zal geen mensch mij ontslaan, zelfs den dood niet.

TOSTI.

Die tegen u opstaat, zal tegen ons opstaan; wie u uitdaagt, heeft met onze klingen te doen.

ANDREAS, *zich minzaam tot hen buigende.*

Gij treft mij, edele mannen! Wlakka! gij zijt opperbevelhebber der hulptroepen, en gij, Tosti! behoud de vloot, en word de geesfel der Muselmannen. (*Hij vertrekt.*)

WLAKKA en TOSTI, *tegelijk.*

Den dood voor onze Hertog Andreas!

NEGENDE TOONEEL.

Het Vorstelijk Park. Avondschemering. Op den achtergrond ziet men Ridder en Dames wandelen.

SIMBA, *alleen.*

Overal zoek ik hem. Eugenius! het schijnt mij bijna, als waart gij de man niet; dien ik u dacht te zijn. Bij God! hij is niet meer dezelfde, die hij anders was. Voorheen een razende vuurvlam, die alles om zich heen verwarmde en vetteerde; en thans een waterdruppel die allerwegen aankleeft, allerwegen uit elkander drijft. Voorheen een vaste, onbeweeglijke pilaar, die de noodwendigheid als een hond nevens zich aan de ketting sleepte — en in de waereld op niets anders rekenende als op zijnen sabel en zijn hart — thans een weërhaan, die zelfs niet weet, waarheen hij in de volgende minuut gedraaid wordt. Het moet anders worden! Duivel! en ik sta hier als verraden en verkogt. Geen jongen wil zich met mij inlaten, alle zien zij mij van terzijde aan, als of ik een schelm ware.

TIENDE TOONEEL.

SLIMBA, RIDDER GROLOH, *gaat voorbij!*

SLIMBA.

He! he! Heer Ridder!

GROLOH, *hem van ter zijde aanzieude.*

Wat is 't?

SLIMBA.

Hebt gij de Prins niet vernomen?

GROLOH, *kort, terwijl hij verder gaat.*

Zoek hem!

SLIMBA.

He, zo wagt toch. Laat ons gezelschap maken, Gro-
loh! de avondstond is zo aangenaam,

GROLOH.

Zo!

SLIMBA.

Of wagt uw Liefje u mischien?

GROLOH.

Hebt gij daar iets op te zeggen?

SLIMBA.

Nu ja, wanneer mij het Liefje behaagd, waarom
niet? vrouwen zijn vrije waren!

GROLOH.

Voor zotten!

SLIMBA, *bedremmeld.*

Groloh! — Doch ja, gij hebt gelijk, gij zijt een vrij-
bniter bij allen.

GROLOH.

Waar gij niet durft.

SLIMBA.

Laat dat maar zo zijn. De leedtekens hier aan het voorhoofd schrikken de vrouwen wel af — doch —

GROLOH.

En dat met recht; zij houden het voor ene galg, of zo iets —

SLIMBA, *verhitterdt.*

Groloh! kom ik niet als vriend en bondgenoot naar Dalmatien — wat begeert gij van mij?

GROLOH.

Niets! Het minste van u is mij nog altoos te veel.

SLIMBA.

Gij zijt boosaartig; doch driftig zult gij mij nooit maken. Ik ben goed op u — het minste van u is mij aangenaam.

GROLOH.

Het minste is — een oorveig!

SLIMBA, *beledigt.*

Jongen! weet gij wel, wat gij daar zeidet?

GROLOH.

Waarheid! (*Slimba geeft hem een slag. Groloh trekt den sabel.*) Schurk, bloed!

SLIMBA, *met den sabel op hem indringende.*

Jongen! ik zal u de galg in 't gezicht graven. (*Zij vechten. Tosti en Wl akka komen roespringen, zij pogen Slimba neder te houwen. Eugenius tuschen de vechzenden.*)

EUGENIUS, *zijn sabel trekkende.*

Houd op! Dalmatien zij het land der sluikmoorde-
naars niet! Ik bescherm deze brave Hongaar — (*met
hevigheid*) wie waagt het, mij de spitze te bieden?
(*alle drie treden eerbietig en beschaamd terug.*)

SLIMBA.

Prins! gij hebt mijn leven gered! (*hij omarmt hem.*)

Einde des Tweeden Bedrijfs.

EUGENIUS,
DERDE BEDRIJF.

Het Tooneel verbeeld het vertrek van Andreas.

EERSTE TOONEEL.

ANDREAS, EEN TRAWANT.

TRAWANT.

Prins Eugenius wenscht binnen gelaten te worden!

ANDREAS, *verschrikt.*

Alleen?

TRAWANT.

Alleen.

ANDREAS.

Ik verwacht hem met genoegen. (*de trawant ver-
trekt.*) Wat wil hij? waarom dit vrouwelijke sidderen
door al mijn leden?

TWEEDE TOONEEL.

ANDREAS, EUGENIUS.

EUGENIUS, *zacht doch ernstig.*

Genadigste Heer!

ANDREAS.

Zijt welkoom, mijn zoon! (*vrindelijk*) wij moesten
onder elkanderen zo vreemd niet zijn. Gij komt mis-
schien wegens uwen vriend Slimba?

EUGENIUS.

Slimba wierd door Grolohs verwaantheid gedwongen. Slimba is een vreedzaam, eerlievend man.

ANDREAS.

Verdedig hem niet. Genoeg, mijn zoon is Slimba's vrind, en dat is genoeg ter zijner rechtvaardiging.

EUGENIUS.

Mijne vriendschap wettigt het misdrijf niet. Hij zal zich voor het Gerecht verantwoorden, zo als het betaamdt.

ANDREAS.

Ik spreek hem zonder enig verhoor vrij.

EUGENIUS.

Des te beter — want Slimba is onschuldig, ik ben borg voor hem. Doch, ik kom hier niet om over zijne zaken te spreken, maar over de uwe en de mijne.

ANDREAS.

De standen zullen vergaderen, en dan geef ik u de acte van afstand over.

EUGENIUS.

Dit is nutteloos en kan weg blijven.

ANDREAS.

Neen! wat ik opentlijk ontving, leg ik opentlijk neder.

EUGENIUS.

Andreas! gij zult het Rijksbestier behouden.

ANDREAS, *verbaasd.*

Hoe — hoe — Eugenius! wilt gij met mij —

EUGENIUS.

Schertzen? De hemel beware mij! 'Er ligt zo iets

grootsch voor mij in, een Vorstendom weg te schenken, en de Beheerscher van Dalmatien aan mij te verplichten.

ANDREAS, *op een wantrouwende toon.*

Eugenius! zoon van Albertus!

EUGENIUS.

Stil! noem deze naam niet weder, of ik geraak in verzoeking om den troon tegen uwen wil inteneemen, om slechts te bewijzen, dat Eugenius, de Zoon van Albertus is.

ANDREAS, *liefderijk.*

Mijn zoon! misken het vaderlijke hart niet langer —

EUGENIUS.

Noem mij niet zoon; want ik zweer u, dat ik u nimmer vader noemen zal, hoewel Sophia mijne moeder was. Uit eigen beweging gaf ik u Dalmatien, en dewijl het mij niet behaagt een getuigen uwer verbinding te zijn, zo reize ik morgen naar Venetien.

ANDREAS.

Naar Venetien? dit verwonderd mij!

EUGENIUS.

Ik geloof het gaarne. Gij kunt niet begrijpen hoe men een Vorstendom als ware het een penning wegwerpen kan. Maar ik zweer, ook ik gevoel wat ik geef. Het is de eer mijns vaders, de onsterfelijkheid mijner naam; en toch — Andreas! zult gij Dalmatien behouden, en ik neem van mijne erfenis niets — als het Eiland Majolina.

ANDREAS *verblekende, ter zijde.*

Huggy! dat kost uw leven!

EUGENIUS.

In hare lievelijke woestenij, wil ik mijn leven ten einde dromen.

ANDREAS.

Maar waarom juist Majolina — waarom niet het Eiland *Cheosa*? waarom niet de *Ifola grosfa*? Majolina is zo woest — zo —

EUGENIUS.

Juist daarom. Het eenzame slot op de spitzten der rotzen in 't woud, heeft mij van ouds bevallen. Het blijft nu daarbij, wanneer ik terug koom, kies ik dat verblijf voor mij uit. Gij hebt u een gemalin gekozen, ook ik deed ene keuze, gij houd haar naam en stand geheim, ook daarin volg ik uw voorbeeld.

D E R D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, BRAZZA.

BRAZZA.

Prins! de paarden zijn gezadelt — Ridder Slimba verwacht u.

ANDREAS.

Gij gaat mischien op de jagt?

EUGENIUS.

Ik zal Glans dochter, de schoone Theodosia opzoeken —

ANDREAS.

En haar mischien als uwe gemalin terug brengen.

EUGENIUS, *geveinst lagchende.*

Hat ha! ha! Hoe gij toch alles raden kunt. Vaarwel vorst! mijne voetzolen branden bij u, en mijn werk is volbragt.

ANDREAS, *wil hem omarmen.*

Prins! mijn zoon!

EUGENIUS, *zich afwendende.*

Verschoon mij van deze naam, en van dit teken uwer dankbaarheid. Vaartwel. (*Hij vertrekt.*)

ANDREAS, *alleen.*

Welke stijfzinnigheid — maar ogenbliklijk zal ik bevel geven, Agnese naar Jadera te brengen — hij zal haar niet zien, voor dat zij Vorstin van Dalmatien is.

VIERDE TOONEEL.

Een vertrek in de Villa van Otto van Glan. In hetzelfde hangen enige afbeeldzels waaronder dat van Eugenius.

AGNESE CYANI, BYTTA, *tegenover het afbeeldzel van Eugenius staande.*

BYTTA.

Zekerlijk — het is zeldzaam, opvallende.

AGNESE.

Zeer zeldzaam, onuitspreeklijk opvallende.

BYTTA.

Een geluk dat Theodosia ons alleen liet. Agneses uwe couleur veranderde verbazend.

AGNESE.

Maar Bytta! nergens in dit gehele paleis het afbeeld-

beeldzel mijns stiefzoons — maar hier in deze Villa, in Theodofia's kamer — (*stijlde, het afbeeldzel beschouwende.*) Gelijkheid, zo als ik die op aarde nooit zag. Bytta! het afbeeldzel van Eugenijs moet gij mij bezorgen. Ik zal het als mijn fraaiste kleinood eeren. Een schilder zal het Vorstelijke gewaad wegstrijken, en hem de violette Balandrane omhangen, onder welke het helder rode wambus voorschijnt, en op zijn hoofd het zwarte Biret met de gonde koorden en de hoog waaijende veeren.

BYTTA.

Dan is het Ludomiro!

AGNESE.

Bezorg mij het afbeeldzel mijns stiefzoons. Vorder het uit uwen naam.

BYTTA.

Gij behoeft maar te wenken, en uw Vorstelijke bruidegom volvoerd het bevel met vermaak.

AGNESE.

Onmogelijk. Zou ik mij aan hem zelfs verraden? en Theodofia? zij bemind de Prijs gewis — zal zij zich niet verwonderen, zal zij niet argwanend vragen: wat wil de moeder met de beeldtenis van haren stiefzoon?

BYTTA.

Hoe kwelt gij u? Wie kan het de moederlijke tederheid kwalijk nemen, dat zij hare Zoon in beeldtenis wenscht te bezitten, al ware ook niet de gelijkheid tusschen hem en Ludomiro —

AGNESE.

Noem deze naam niet zo dikwils; gij weet, dat de wond van mijn hart, nog niet genezen is, hoewel zij voor het oog niet meer bloed. ó Bytta! het is een wonderzeldzaam spel van het noodlot, dat juist een man als Ludomiro, aan dit hof, als erfgenaam des troons leeft, of de Hemel wil mijne ontrouw, mijne lichtzinnigheid, waarmede ik de overledene zo spoedig vergeten en verwisfelen konde, straffen. — Ach Bytta! nog altoos gloeit liefde voor hem in deze borst.

BYTTA.

Maar, vergeef — deze graad van liefde heeft Ludomiro nooit verdient.

AGNESE.

Niet? mijnenthalven verliet hij vader en moeder, om mij slechts te zien fceelde hij van de afgelegenste oorden van Calabrien naar Venetien — en ik, ach! ik bragt hem niet eens het geringe offer, van mij optesluit en de verleidende vermaken van Venetien te mijden, toe.

BYTTA.

Het zoude altoos wreed geweest zijn, van u in de bloei uwer jeugd te vorderen —

AGNESE.

Noemt gij dit vorderen wreed? was hij niet mijn Echtgenoot, was ik niet zijne gade? was ik de enige vrouw, welke haar man in jaren niet weder zag? ó Ludomiro! de vrouw van de armste Zeeman is getrouwer en tederer dan ik was — *(venende)* vergeef het mij,

ou.

onvergeetbare! ik was een lichtzinnig fchepfel. (*na enig ftilzwijgen.*) Nu Bytta! vergeet het beeldtenis van den Prins niet, zend het naar den besten fchilder en laar het copiëeren, maar gij verftaat mij, met de *Biret* en de violet couleure *Bralandrane*.

BYTTA.

Of de Prins ook een even zo beminneuswaardig karakter bezit, als zijn evenbeeld Ludomiro?

AGNESE.

Andreas heeft mij daarvan juist niet het gunftigft denkbeeld gegeven.

V I J F D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, THEODOSIA.

THEODOSIA.

Genadigfte Meestresfè! bevelen van den Hertog verwachtten u — Ridder Tosti kwam zo even aan, om u naar Jadera terug te brengen.

AGNESE.

Ongaarne verwijder ik mij van u, voortreffelijk meisje! (*zij kuscht haar*) doch de overeenftemming onzer harten ftaat mij ook in de toekomst voor eeuwigdurende vriendschap borg. (*zij vertrekt.*)

Z E S D E T O O N E E L.

THEODOSIA, BYTTA.

THEODOSIA.

Ene edele vrouw! ene voortreffelijke vrouw! zij vond
gis.

gisteren, toen zij in mijne kamer was, zo veel fraaiheid aan het borstbeeld dat over mijne *Ottomane* hangt —

BYTTA.

Ja — diep ingewijd in de geheimnissen der kunst, schat zij de hand des meesters, die de natuur, met zo ene heerlijke nabootzing op het doek, schiep.

THEODOSIA.

Het is de beeldtenis van onzen Erfprins Eugenius.

BYTTA.

Een heerlijk stuk, dat ik u benijden zoude. De Vorstin wenscht ene copij daar van te hebben, wegens de grote gelijkheid met een harer bloedverwanten, die zij zeer bemindt.

THEODOSIA.

De wensch onzer beminnenswaardige Vorstin zij vervuld. Bytta! met vermaak schonk ik haar dit Pourtret, ware het niet voor mij zelve een aangenaam geschenk, dat ik uit de hand des Prinsen bekwam.

BYTTA.

Zend ons het origineel, lieve Freule! dan zullen wij ons met de copij vergenoegen. (*Zij vertrekt.*)

Z E V E N D E T O O N E E L

THEODOSIA, daarna EUGENIUS.

THEODOSIA.

Ja — ik bemin dit gelaat; niet om dat het van een Prins is, maar wegens de schone, heldhaftige geest,
wel-

welke in deze trekken zweeft. Mijn vader zegt, dat de Prins op zijn reis zeer tot zijn nadeel verandert is? Hoe ware dit mogelijk! zou dit oog dan wel zo verleidend spreken, deze mond zo teder lagchen, en dit voorhoofd zo sterk tekenen kunnen zonder een gevoelig hart te bezitten?

EUGENIUS.

Zijt welkoom, lieve vrienden mijner jeugd! welkoom, schone Theodosia!

THEODOSIA, *met een eerbiedvolle buiging.*

Genadigste Prins!

EUGENIUS.

Plechtigheden ter zijde, lief meisje! Hier in deze kamer heb ik dikwils als kind gespeeld, hier dikwils als jongeling gestoeit. Theodosia was de gezellinne mijner jeugd, haar zacht, levendig gelaat boeide mij aan haar — laat ik mij, hier aan uwe zijde, de vrolijke jaren mijner kindschheid herinneren.

THEODOSIA.

Ja — toenmaals was het zekerlijk geheel anders.

EUGENIUS.

Hoe wij dikwils levendig te zamen schertsten, hand in hand door het park liepen, om bloemen te plukken en die tot kransen te vlechten!

THEODOSIA, *verheugd.*

En weet gij nog wel, hoe ik eens in de grote vijver viel en gij in uwe kostbare klederen daarin sprongt en mij'er uit hielp? ach! hoe u toen ene traan van vreugde

de over de redding van een mensch in de oogen kwam!
(*Zij verbergt ene traan*) Ach! wat is dat alles nu
verandert.

EUGENIUS.

Heerlijk bij u verandert Freule! wat ik onthouwen
zag, bloeid thans, wat knoppen waren, zijn nu volle
rozen!

THEODOSIA.

En bij u?

EUGENIUS.

Vroege vernietiging! (*in hare aanblik verzonken.*)
Maar hier, dit haar — het golft tot aan de heupen ne-
der — eens zag ik het om den zwanen hals zweven,
en toen zweefde mijne verbeeldingskracht mede.

THEODOSIA.

Waar of intussehen uwe verbeeldingskracht niet al-
leen zweefde, zedert dit haar zo lang wierdt.

EUGENIUS.

Bij God! ik worde niet moede, u te aanschouwen.

THEODOSIA.

En kondet mij gisteren toch naauwlijks met een blik
verwaardigen, toen gij als overwinnaar in zegepraal
de stad binnen trokt.

EUGENIUS.

Ó! Dit moet gij mij vergeven, schone Theodosia! ik
zag u niet.

THEODOSIA.

Het was u vergeven met de eerste traan, die ik in
droefheid om u weende.

EUGENIUS.

Hoe? dit schone oog heeft om mij geweent?

THEODOSIA.

Is de speelgenoot mijner jeugd gene traan waardig?
 O Eugenius! dat wij weder kinderen waren!

EUGENIUS, *hare hand aan zijn
 mond drukkende.*

Laat ons kinderen worden als voorheen.

THEODOSIA.

Zo onstuimig kuschte en drukte de jongeling niet.

EUGENIUS, *wil haar omarmen,
 zij treed schaamachtig terug.*

En zo weerstreefde de kleine Theodosia niet, zij
 kende niets onstuimigs in ene kusch.

THEODOSIA.

Als kind gaf ik u die.

EUGENIUS.

En thans ontwijkt gij de mijne? — O Theodosia! on-
 ze kindsheid — zij is zo schoon als gij — (*met vuur*)
 konde ik haar in deze omhelzing zo als u vasthouden.

THEODOSIA.

O Dweper!

EUGENIUS.

Volg mij op gindse *Ottomane*, beminlijk meisje! (*hij
 trekt haar naar de Ottomane.*)

THEODOSIA.

Zie daar, Prins! uw beeldtenis. Ach! uren lang
 heb ik het beschouwd en tegen hetzelfde gesproken, en
 dan was 't mij altijd, of gij mij vriendelijk toewenkte.

en

en met mij spraakt. Ziet! het is de wapenrusting dien gij droegt, toen gij voor drie jaren tegen de Hospodaren optrokt, ach! in dien tijd — toen gij op uw turksch paard sprong, uit het slot reedt, en het vergaderde volk u een treurig vaarwel nariet — ó toen bad ik God, u gelukkig in 't vaderland terug te brengen. Terstond na uw afscheid hing ik uw beeldtenis in mijn kamer. (*Hij kust haar.*)

EUGENIUS, *in de kamer omziende.*

Ik zie, gij zijt nog de vorige bewonderaarster der kunst; van welke meester is het gindse schone vrouwenhoofd hier tegen over?

THEODOSIA.

Van Rotti Davino. Het verbeeld de beminde van Karel de Zevende, de beroemde Agnese Soret. —

EUGENIUS, *verschrikt.*

Agnese! — (*ter zijde*) toch niet Agnese Cyani! (*luid*) o waarom dit thans? Theodosia! gij sleept mij met eigen handen uit mijn paradijs. ó Meisje! ik ben een ongelukkig mensch — (*Hij werpt zich op de Ottomane.*)

THEODOSIA.

God! wat deert u? Eugenius! uw gelaat verbleekt. Kent gij welligt ene vrouw, die Agnese heet?

EUGENIUS.

Of ik? (*met ene vrezelijke blik ten hemel*) Meisje! reeds zag ik u in de armen der verleiding — ik dank u, Agnese! uw naam heeft gezegepraakt — Heb dank, Theodosia! gij hebt mij tot mij zelven terug gebragt.

THEODOSIA.

Prins! ik word bang —

EUGENIUS.

Voor mijn verstand? zijt daar voor onbezorgd. Toch wilde ik liever ziek van verstand, als ziek van hare zijn. Theodosia! vergun mij ene bede — laat mij enige ogenblikken alleen.

THEODOSIA, *hem een wijl beschouwende.*

Mijn vader heeft de waarheid gesproken, het is jammer van hem. Als jongeling beloofde hij zo veel. Arme Eugenius! alles deel ik met u, maar het verstand niet. *(zij vertrekt.)*

AGTSTE TOONEEL.

EUGENIUS, *daarna* SLIMBA.

EUGENIUS, *na enige stilte.*

Agnese! gij hebt overwonnen! *(opspringende)* morgen reis ik naar Venetiën.

SLIMBA.

Hier zo geheel alleen, Prins?

EUGENIUS.

Geheel alleen. Zo even verliet Theodosia mij.

SLIMBA.

Maar Eugenius! wilt gij dan geheel in de schoot der werkeloosheid verwelken, met vrouwen om kuschjes spelen en Herderuurtjes kirren, terwijl het oude trouwe zwaard in de schede roest en de schaarse gelegenheid ontslippen laat? O Foei! foei!

EUGENIUS.

Woed en raas maar — gij woed en raast vergeefs —

SLIMBA.

Prins! verliet ik daarom mijn vaderland, om bij u de fluit te leren spelen, of minnebriefjes overtebrengen? Ving daarom mijnen schedel de fabelhouw van den Zevenberger voor de uwen op, op dat gij de Vorsteliijken kroon weg schenken zoudet? Neen! bij den Hemel! dit maakt gij niet weder bij mij goed.

EUGENIUS.

Gij hebt gelijk — maar —

SLIMBA.

Verdoemd, dat ik gelijk heb. En ik — ik zou aan Andreas de acte van afstand overgeven? Zie — deze hand houw ik liever af, als zulks te doen; doch ik zal alles afwachten. Eugenius! ik denk, gij hebt iets grootsch in den zin, iets grootsch en vrezelijks, want zo kan den mensch niet veranderen, zo kan den Reus niet tot een Dwerg worden.

EUGENIUS.

Slimba! morgen reizen wij naar Venetien, zie dan mijne Agnese, en ik wed, dat gij tien kronen in het stof zoud treden om haar enen lagch afte winnen. (*Slimba lacht verbitterd.*) Dan zullen wij te zamen in Majolina's tuinen wonen, en daar onder heilige mijrthen met Agnese Cyani leven.

SLIMBA.

Ik hoor zo iets gaarne, maar bemijn het niet.

EUGENIUS.
 Wanneer ik zo aan hare zijde daarheen zweve, wanneer hare hand de mijnen drukt, hare ogen zich in de mijne spiegelen, haar hemelsche mond het zoete woordje: Liefde! uitspreekt; wanneer ik met een rein hart tot mijnen God opwaards zien kan, en weet, dat ik wél gedaan en mijne plicht vervuld hebbe, treed dan voor mij en lees in mijne wellustvolle en gebrokene oogen wat *Gevoel* heét!

SLIMBA.
 En ene vrouw zo te beminnen — zo!

EUGENIUS.
 Slimba! Slimba! benijd mij!

SLIMBA, *somber.*

Eugenius! wanneer gij eerst dáár zijt, waar zij u heen droomd, eerder niet. De verbeelding draagt dikwils het masker des vernufis. Wij spreken elkander dan nader. (*Hij vertrekt.*)

EUGENIUS.
 En altijd zo als heden.

N E G E N D E T O O N E E L.

Het Park. Op den achtergrond een hek, 't welk naar een aangenaam Landgezicht, met hier en daar versprooide Hutten, den toegang geeft.

THEODOSIA, met een korfje vol vruchten, daar.
 na CLAUDIA, met de kleine FELICIO.

THEODOSIA.

Ja — ik zal in haar naam ene der aangenaamste menschen-

schen-plichten vervullen. δ Het is zo schoon, het hart slaat mij zo gevoelvol bij de blijde gedachte, arme noodlijdenden geholpen te hebben. (*Claudia en Felicio naderen, beiden armoedig gekleed.*) Daar komen zij —

CLAUDIA.

Edele Freule! gij komt heden zonder haar, zonder onze Vorstelijke weldoenster?

THEODOSIA.

Goede vrouw! de Vorstin reisde ogenbliklijk naar de hoofdstad terug — ik overnam van haar de schone taak, u en uwe kleinen op het beste te verzorgen.

FELICIO.

En moeder heeft vergeten de kleine Felicio mede te nemen?

THEODOSIA.

Zoud gij niet te vreden zijn als ik u beloofde, uwe moeder te zullen wezen?

FELICIO, *aarzelende.*

Gij? ach ja — maar — gij zijt ook wel goed zo als moeder, maar ik denk, ik zal u toch zo lief niet kunnen hebben als haar. (*Claudia wenkt hem.*)

THEODOSIA, *lagchende.*

Hier lieve kleine! breng ik u een kosfje met appeltjes, ananas en zoete vijgen, en zo bekomt gij dagelijks de beste lekkernijen — zult gij mij nu recht lief hebben, goede jongen?

FELICIO, *het korfje nemende en met kindertlijke blijdschap de vruchten beziende.*

Ach ja wel! dat is wat anders, nu zal ik u haast zo lief kunnen hebben als moeder. Claudia, ik breng alles naar huis. (*Hij loopt schielijk heen.*)

CLAUDIA.

Wagt toch, kleine wildzang! ik kan u zo gaauw niet volgen.

THEODOSIA.

Oude moeder! bewaar het kind zorgvuldiglijk. Ik heb de strikste order van de Vorstin om dagelijks naar hem te komen zien, en uwe moeite en zorgvuldigheid Vorstelijk te belonen. (*Zij vertrekt.*)

CLAUDIA, *alleen.*

ó Agnese! Agnese! hoe lang zal dit geheim bedekt blijven? Had gij het moederlijk gevoel onderdrukt, en uw kind in Venetiën gelaten, dan zoud gij het gevaar ontkomen zijn, van ooit verraden te worden. (*Zo als zij wil vertrekken, komen haar Slimba en Eugenius te gemoet. Zij ontroerd en houdt de handen voor haar gezicht.*)

TIENDE TOONEEL.

CLAUDIA, EUGENIUS, SLIMBA.

CLAUDIA.

Almachtige God! wat zie ik?

EUGENIUS, *bevende terug deinzende.*

Slimbal

SLIMBA.

Wat is het?

CLAUDIA.

Is het zijn geest, of — om alles wat u ooit in dit leven heilig was — verlaat mij.

EUGENIUS.

Claudia! wat doet gij hier?

CLAUDIA, *nederzeigende.*

Ludomiro!

EUGENIUS, *haar opheffende.*

Wijf! al hadden uwe zinnen uw reeds verlaten, al stond gij reeds aan de poorten der Eeuwigheid, zoude ik u te rug scheuren om mij dit raadzel op te lossen. Claudia! waar is Agnese Cyani?

CLAUDIA.

Ongelukkige Ludomiro!

EUGENIUS.

Ongelukkig? Ha! een schrikkelijk voorgevoel gaat mij door het hart, mijn bloed verstijft in mijne aderen. (*Zijn sabel trekkende.*) Claudia! van u vorder ik mijne vrouw!

CLAUDIA, *bevende.*

God! gij ziet mij zo verschrikkelijk aan. Ludomiro! zijt gij gekomen om aan mij onschuldige een moord te begaan?

EUGENIUS, *langzaam.*

Mijne vrouw? — is zij dood?

CLAUDIA.

Zij leeft! maar gij, Ludomiro! zijt ons als dood
aangekondigt.

EUGENIUS.

Hoe? door wien? (*Claudia staat op.*)

CLAUDIA.

Uw eigen knecht kwam in rouwgewaad voor vijf
maanden terug — hij bragt Agneses beeldtenis hetwelk
zij u gaf — en daar achter had uwe stervende hand ge-
schreven —

EUGENIUS, *sidderende.*

Wat geschreven?

CLAUDIA.

Eeuwig en laatst vaarwel aan Cyani, van haren ster-
venden Ludomiro.

SLIMBA.

Dat is vervloekte schelmerij!

En waar is thans mijne vrouw?

CLAUDIA.

Ludomiro! twaalf weken weende Agnese dag en
nacht, en de vermaaklijkheden van Venetien waren niet
in staat haar te troosten, zij wierd ziek —

EUGENIUS.

Slimba! hoort gij dat alles?

SLIMBA.

Verdoemde schelmerij!

EUGENIUS.

Zij wierd ziek, zegt gij?

CLAUDIA.

Een rijk onbekend man hield bij haar Oom om haar aan — lang wederstond de arme vrouw — vergeefsch vleide en vloekte haar Oom Harduini — zij wederstond —

EUGENIUS.

Zij wederstond —

CLAUDIA.

Maar eindelijk — ô Ludomiro! men dreigde haar met ene eeuwige gevangenis —

EUGENIUS, *woedende.*

Hoort gij het Slimba! Luister toch.

CLAUDIA.

Eindelijk zegevierde de boosheid —

EUGENIUS.

Wee mij!

CLAUDIA.

Overwonnen gaf Agnese zich over — de verloving had plaats, de ringen wierden gewisfeld — ô Ludomiro! nu is alles te laat —

EUGENIUS.

Te laat — (*Hij blijft lang met bevende lippen, zwijgend en zinneloos staan.*)

CLAUDIA.

Agnese reisde naar des bruidegoms vaderland, zij gaf mij haar kind over, om het trouwhartig optevreden en te verzorgen.

EUGENIUS.

Op Eugenius! het zwaard in de vuist en dat Drakenvolk, dat de aarde verwoest, ter neder gehouwen!

EUGENIUS, *zwaait den sabel.*
Heen naar 't nest des rovers, des verleidens —

CLAUDIA.

Om Godswil, Ludomiro! gij zijt des doods — hij is machtiger dan gij.

EUGENIUS.

Hal alware het Belial zelve, door alle Legioenen der helle omringd! Wie is het?

CLAUDIA.

Het is Andreas, Hertog van Dalmation!

SLIMBA, *staat als versteent.*

EUGENIUS.

Andreas van Dal — *(hij begint neêrtezigen.)*

ELFDE TOONEEL.

DE VORIGEM, FELICIO, *komende aanlopen.*

Claudia! waar blijft gij zo lang?

CLAUDIA.

Ongelukkige Felicio!

EUGENIUS, *als uit een' droom ontwakende.*

Felicio! *(Hij werpt zijn sabel weg, omvat den kleinen met woestheid en kuscht hem vurig.)* Mijn Zoon! *(het kind hemelwaart heffende.)* God! zijt gij Rechter tusschen mij en hem! *(zij blijven in deze houding en het gordijn valt.)*

Einde des Derden Bedrijfs.

EUGENIUS,
VIERDE BEDRIJF.

Het Tooneel verbeeld een armoedig vertrek.

EERSTE TOONEEL.

EUGENIUS, *zit op een' stoel, en houd FELICIO op zijn schoot, SLIMBA, staat in het verschiet, op zijn sabel leunende.*

EUGENIUS.

Lach mij nog eens zo vriendelijk toe, lieve jongen! *(hij kuscht hem.)* Gij wilt mij dan lief hebben en vader noemen?

FELICIO.

Ach ja — dat wil ik gaarne: maar gij brengt mij toch ook appeltjes, zoete vijgen en rozijntjes, zo als moeder gedaan heeft?

EUGENIUS.

ô Ja! ô Slimba! dat zijn gelukkige dagen, waarin men zich voor een handvol rozijnen liefde kopen kan. *(Felicio omarmende.)* Mijn zoon! toen uwe moeder u mij voor de eerstemaal bragt — het was het eerste wederzien na een halfjarige scheiding! toen leidet gij zingende aan hare borst, en lagchte mij vriendelijk toe, als ik u voor de eerstemaal kuschte — toen noemde ik u Felicio, want de zege der ouderen rustte op u. Jongen!

gen! uw naam zij voortaan Infelicio, want gij zijt tot ongeluk geboren; gij hebt ene moeder, en hebt gene meer. Ik heb ene vrouw, en bezit haar niet meer. Mijne vrouw zal mijne moeder, en uwe tedere moeder uwe stiefmoeder worden. *(Hij droegt ene traan af.)*

FELICIO *hem lagchend aanziende,*

Ik versta u niet vader! *(hem met zijn handje de tranen afvegende.)* Waarom weent gij toch? Felicio wil u gaarne vader noemen.

EUGENIUS, *opstaande,*

Slimba! ik ben veroordeelt om een rampzalig leven te leiden en alle genoegens vaarwel te zeggen. Andreas heeft mij schandelijk mijne aardiche gelukzaligheid ontfolen.

SLIMBA.

Volgens het verhaal van Claudia is Andreas onschuldig.

EUGENIUS.

Onschuldig?

SLIMBA.

Noch hij — noch Harduini — zelfs Agnese wist niet dat Ludomiro de erfgenaam en rechtmatige Vorst van Dalmatien is.

EUGENIUS.

Slimba! wij keren naar Jadera terug, niet om daar te heerschen, neen! ik zal komen om langzaam maar nadrukkelijk deze smaad te wreken.

TWEEDE TOONEEL.

ER

DE VORIGEN, CLAUDIA.

EUGENIUS.

Claudia! waarom weent gij?

CLAUDIA.

Over u ween ik, Ludomiro! en over Agnese.

EUGENIUS.

Agnese is gelukkig in hare purper mantel, en vlecht mischien thans met verrukking de kostbare hertoglijke diadeem door hare hairen. Spoed u, wanneer jaar en dag voorbij zijn, naar Dalmatiën, en zijt de getuige harer gelukzaligheid, indien binnen die tijd een moedwillige jongen, als ik, 'er zich gene lust uitmake, om deze ingebeelde, erbarmlijke gelukzaligheid te vernietigen.

CLAUDIA, *ongerust.*

Ludomiro!

EUGENIUS.

Claudia! ontfang deze goudbeurs voor uwe oppasfing, maar het moederloze kind neem ik mede.

CLAUDIA.

Neen! behoud uw beurs, maar laat mij het kind. Agnese gaf hem aan mij over met tranen en bezweringen, haar moet ik hem wedergeven. ó! De jongen is mij als zoon geworden, mijn hart hangt geheel aan hem — ik wil bedelen gaan en hem met aalmoefen onderhouden.

EUGENIUS.

Zottin! ben ik zijn vader niet?

CLAUDIA, *zich aan zijn voeten werpende.*

Ludomiro! op mijne kniën bezweer ik u, scheid mij niet van dit kind —

EUGENIUS.

Welaan! gij blijft bij hem. Wij keren allen naar Jadera terug. Slimba! breng haar derwaarts, maar dat haar niemand gewaar worde. (*Felicio op zijn arm nemende.*) En gij jongen! gaat mede, ik zal u, uwe moeder voorstellen in een' oogenblik, dat alles beslissen zal, dood en verderf, leven en rust voor eeuwig! (*Hij draagt hem af.*)

FELICIO, *zijn handjes naar Claudia uitstreckende:*

Claudia!

CLAUDIA.

Felicio! (*Zij vertrekken.*)

DERDE TOONEEL:

Een vertrek in het Vorstelijk Paleis te Jadera.

ANDREAS, AGNESE.

ANDREAS.

Mijne Agnese! altijd zo vol gedachten? Overal vinde ik slechts uw ligchaam, uwen geest trefse ik nooit, die dwaalt door andere streken.

AGNE-

AGNESE.

Vergeef, genadige Heer! Hij dwaalt niet, maar slaapt.
De luister van uw Hof zal hem eindelijk wel eens op-
wekken.

ANDREAS.

Gij zijt toch vergenoegd schone Agnese?

AGNESE.

Vergenoegd kan ik juist niet zeggen, maar vrolijk.

ANDREAS.

Ik gaf alles, om mijne schone Agnese vergenoegd
te zien.

AGNESE.

En ik wenschte, alles te bezitten, om deze schone
wensch, schoon te kunnen belouen.

ANDREAS.

Maar wat ontbreekt aan uw geluk?

AGNESE.

Ach Vorst! juist daarin bestaat mijn grootste ongeluk,
dat ik dit zelfs niet weet.

ANDREAS.

Wat wenscht gij?

AGNESE.

Onmogelijkheden! Ik wenschte dat de toekomst het
voorledene, en het voorledene de toekomst ware.

ANDREAS, *met ene navorschende
blik.*

Agnese! kan ik u wezentlijk niet gelukkig maken?

AGNESE.

Geen mensch op aarde kan dat doen. Doch geduld!

ik

ik hoop nog alles. Men kan niet in de toekomst lezen —
veelligt is het een Paradijs, wat ons in het nevelig
verschiet een woestenijschijnt te zijn.

ANDREAS.

Agnese ik bemin u onuitspreeklijk, maar uw hart
verzekert mij geen wederliefde. Ook is verwacht
van de toekomst alles, alles. — ô Agnese! gij weet
niet wat ik u opgeöffert heb, ik heb u duur, oneindig
duur gekogt.

AGNESE.

Stel uw hart gerust, Vorst! hier op het ondermaan-
sche kan geen wezen volmaakt gelukkig zijn. Ik zal mij
zelven zoeken te genezen, beproef gij het ook.

ANDREAS.

Vergeefs! gij alleen kunt dit doen. (*Hare hand
kuschende.*) ô Agnese! gij de schoonste in Jadera,
waarom zijt gij de mijne niet. (*Hij vertrekt.*)

AGNESE, alleen.

De schoonste in Jadera, en waarom de uwe niet?
waarlijk, gij verlangt van mij meer als ik heb en u ge-
ven kan, ongelukkig man! Gij en hij — Ludomiro en
Andreas! (*stille.*) zekerlijk is het dwaas, de vriend-
schap der levendigen met koelheid te vergelden, en
met vruchteloze dweperij aan het beeld des verstorvenen
te hangen. (*Zij haalt een portret uit haar boezem*)
Hier slaapt zijn beeldtenis — hier aan het hart der toe-
komstige Vorstin van Dalmatien! Eens ruste hij hier,
en gelukkiger was ik toenmaals als thans, — Elendige

ver-

verwifeling! voorheen vertiefde een onbeduidend Edelman in mijne bevalligheden, thans dingt een Vorst naar mijne hand, en ik ben niet gelukkig. Thans vlecht zich een Diadeem om dit haar, voorheen doorweefde het een levendige bloemenkrans, welke zijne hand vlocht, en toch was ik ter dier tijd gelukkiger. (*Zij kuschelt het poutret.*) O Ludomiro! ach — ik durf u hier niet noemen noch beminnen. Voorheen speelde ik met mijne Felicio, en gevoelde mij gelukkig, wanneer hij mij moeder noemde; thans is een Prins mijn Zoon, die mij veracht, om dat de dochter van een arm Venetiaansch Edelman zijne moeder heren zal. O Ludomiro! (*Zij vertrekt.*)

VIERDE TOONEEL.

EUGENIUS, *in een' prachtig wapenrusting*,
SLIMBA, ZALUSKA.

ZALUSKA.

Waarlijk — ik sta verbaasd over het wonderbare dezer gevallen.

SLIMBA.

Eugenius! vergeefsch hebt gij u niet gewapend, vergeefsch dekt dezen helm uwen schedel niet — wat hebt gij voor?

EUGENIUS.

Mijne nieuwe stiefmoeder wil ik verwelkomen.

SLIMBA.

SLIMBA.

Claudia en uw zoon zijn in zekerheid. Niemand vermoed, niemand verwacht de dingen die gebeuren zullen.

ZALUSKA.

Langzaam ter wrake, vriend Eugenius! gij moet het gedrag uwer tegenpartij bespieden, om u te overtuigen, hoe veel of weinig een ieder hunner tot de gruwzame verwarring des spels heeft toegebracht.

SLIMBA.

Ja bij God! ik leef niet meer voor mij, ó man des ongeluks! ik leef alleen voor u en uwe rust. Maar Eugenius! spoedig aan 't werk, alleen den bloodaard draakt! Vertoon u voor uwe Agnese, roep haar toe: Moeder! Moeder! gij zijt mijne vrouw!

EUGENIUS.

George! verlei mij niet tot overeiling. Ik wil mijn gang langzaam gaan, om zeker te wezen. Ik zal veinzen, lagchen, schertzen, om hem zeker te maken — Slimba! laat mij alleen handelen.

SLIMBA.

En ik?

EUGENIUS.

De tijd zal komen, waarin uwe lust tot daden bevredigd zal worden. Gij zegt, mijn vader is onschuldig. Goed — maar die andere wezens met menschenmaskers zullen wij langzaam en afschuwelijk folteren, hunne genoegens zullen wij vergiftigen, hunne Bacchus-

feesten in Lijkfeesten veranderen. Zij zullen bij hunne Banketten verbleken, en achter hunne Wijnbekers over Helsche angsten klagen.

SLIMBA.

En dan?

EUGENIUS.

En dan? mag het geluk zich bij mij voegen, en gemeenzaam met mij het spel voleinden.

VIJFDE TOONEEL.

DE VORIGEN, EEN LIJFTRAWANT.

LIJFTRAWANT.

De Vorst! —

SLIMBA.

Moedig! Moedig! Eugenius! verstaal uw hart met veinzerij.

ZESDE TOONEEL.

DE VORIGEN, ANDREAS.

ANDREAS.

Ik ben hartelijk verblijd u weder aan mijn hart te drukken, edele Eugenius!

EUGENIUS, *met geveinsde levensdijghet.*

Genadige Heer! de landlugt behaagd mij zeer wel — ook gaf zich de voormalige gezellinne mijner jeugd,
de

de schone Theodosia alle moeite, om mij optebeuren, en mijne droefgeestige luim in vrolijkheid te veranderen.

ANDREAS.

En zo ik zie, met het beste gevolg?

EUGENIUS.

Niet anders — met het beste.

ANDREAS.

Maar nu Eugenius! uwe toekomstige moeder verwacht met ongeduld het oogenblik om u te zien — wilt gij haar niet verwelkomen?

EUGENIUS.

Om dit genoeg niet langer te ontberen, kleepte ik mij in dit prachtig gewaad om haar naar waarde te ontfangen.

ANDREAS.

Zonder staatse, Eugenius! zij koopt uwe omhelzing te gemoet. *(Hij opent de binnendeur, de deur gaat open, Agnese Cyani treed binnen.)*

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, AGNESE CYANI, RIDDER
WLAKKA, TOSTI, GLAN, STELLO.

EUGENIUS, ter zijde.

Zij is het! welker de vreugde van mijn leven.

AGNESE, ter zijde.

God! welk ene bedrieglijke gelijkheid!

SLIMBA, *slit tegen Eugenius.*
 Zij herkent u niet — ontdek u niet — nog is het
 tijdstip niet daar.

AGNESE, *ontsteld, met ene buiging.*
 Prins!

EUGENIUS, *tuimelt bedwelmt aan
 hare voeten en drukt ene vu-
 rigen kusch op hare hand.*

Vorstin — Moeder!

AGNESE, *ter zijde.*
 Welk ene onbekende huivering overweldigt mij. *(hijst.)*

Prins, mijn Zoon!

ANDREAS, *ter zijde.*
 Naauwlijks konde ik hopen dat Eugenius op deze
 wijze zijne moeder zou ontfangen.

*(Agnese poogd den Prins opteheffen, hij hlijft — zijne
 knie leggen, met zijn mond op hare hand. Hij
 zoekt zijne tranen te verbergen, en roept met
 treurige Ironie.)*

EUGENIUS.
 Moeder, o Moeder! *(hij hersteld zich, wischt de
 tranen van zijn gezicht en omhelst Andreas.)*

ANDREAS.
 Nu mijn zoon! gij billijkt dus de keuze uws vaders?
 EUGENIUS.

Ik billijk haar — maar vergeef, dat mij in dit ogen-
 blik de weemoedigheid overmant. Terwijl ik hier ene
 nieuwe Stiefmoeder huldig, word de herinnering aan

Sophia levendiger — ik gevoel haar verlies nog eens in zijn gehele grote, maar gewis voor de laatstemaal. Alleen deze uwe Gemalin kan het zware verlies vergoeden, alleen zij — alleen zij — Andreas! ik billijk uwe keuze.

ANDREAS.

Volg mij Agnese! laten wij den Prins aan zijn sombere luim over. Vrinden! ik ben een gelukkig man — mijn Zoon billijkt mijne keuze, nu zijn alle mijne wenschen vervuldt. Eugenius! van nu af aan zal men zeggen: 'er heeft geen gelukkiger huisgezin geleefd als het geen wij thans uitmaken. *(Hij leidt Agnese af. Zij ziet nog enige keren weemoedig naar Eugenius om, de Edelen volgen.)*

AGTSTE TOONEEL.

EUGENIUS, ~~ANDREAS~~, ~~AGNESE~~. *Enige stilte.*

Zij zien elkanderen aan.

SLIMBA.

Hoe is het Eugenius?

EUGENIUS.

Wel, zeer wel. Zij vermoed in Eugenius hare Ludomiro niet.

SLIMBA.

En wat wilt gij nu verder doen?

EUGENIUS.

Verder? ó! Aan het verdere zal 't niet ontbreken. Ik

kan u niet vooruit zeggen wat de Engel der wrake mij toefluistert, en de gelegenheid mij aan de hand geeft.

SLIMBA.

Dat bevalt mij niet!

EUGENIUS.

Stil, George! gij zult juigchen als ik voleind zal hebben. Ach — Slimba! gij hebt haar nu gezien; Zaluska! gij hebt mijne vrouw gezien, die ik moeder noemen zal. Niet waar, broeders! het is de moeite waard, zulk ene vrouw te veroveren.

ZALUSKA.

Bij den Hemel! het is ene schone vrouw!

SLIMBA.

Het is te verontschuldigen, om zulk ene vrouw dwaasheden te begaan.

EUGENIUS.

Gevoelt gij dit nu reeds, daar gij haar maar oppervlakkig kent, slechts het onbeduidenste in haar betovrend gelaat ziet. Zien moest gij haar, wanneer zij bemint en liefde ademt — zien haar oog, hoe het spreekt, daar het thans maar kwijnend rust — horen moest gij haar, wanneer zij de taal van haar hart spreekt — ach George! dan zoud gij mijn verdriet, mijne vertwijfeling gevoelen.

SLIMBA.

Offchoon ik niet zo gevoelig ben als gij, zo vermoede ik toch uwe gewaarwordingen.

EUGENIUS.

Eens was deze schone vrouw, mijne Echtgenote,
 mijne

mijne

mijn eigendom. Eens behoorden hare trekken, hare blikken, hare woorden, hare gewaarwordingen mij. Mij eens dat alles, wat ik thans, verloren heb en met huivering achter mij gewaar worde. ó Harduini! over u, verspreider mijner dood, zal een scherp gericht gaan, dit zweer ik u, edele Hongaren! bij de asfche van mijnen groten vader. (*zij vertrekken.*)

N E G E N D E T O O N E E L.

ANDREAS, *daarna* EEN TRAWANT, HUGGY.

ANDREAS, *uit een zijvertrek komende.*

Ik gevoel mij zo geheel gelukkig. Nooit had ik gedacht dat Eugenius zijne toekomstige Moeder zó ontvangen zoude. Andreas! nu zijn alle uwe wenschen vervuld, en toch vind gij nergens een gerust verblijf. Nu nog enen van de wereld verwijerd, en de rust zal weder in mijne ziel terug keren. Huggy — Huggy is mij gevaarlijker als Slimba en Eugenius erfelijk voorrecht — hij vermoed mijne daad — Huggy moet vallen!

TRAWANT.

Genadige Heer! Ridder Huggy wensch —

ANDREAS, *haastig.*

Hij zal komen. (*De Trawant vertrekt.*) Hij vermoed niet, de goede Grijsaart! dat de opheffing zijner verbanning het teken tot zijn dood is. (*Huggy treed binnen.*)

HUGGY.

Genadigste Heer! gij hebt mij naar Jadera terug geroepen, en gisteren moest ik u zweren, nooit meer uwe Residentie te betreden.

ANDREAS.

De voornemens der menschen zijn veranderlijk.

HUGGY.

Wél mij, wanneer ik geen argwaan behoef te voordén, dat hier onder geheime oogmerken mijner vijanden verborgen liggen.

ANDREAS.

Argwaan? — Huggy! ik liet u ontbieden om mij met u te verzoenen. Mijn Zoon Eugenius neemt de acte van affand dien ik ondertekenen wilde niet aan.

HUGGY, *verwondert.*

Niet?

ANDREAS.

Morgen is mijne trouwdag — gij zult deze plechtigheid bijwonen.

HUGGY.

Gij zijt zeer genadig. Maar ik vermoede, ik vermoede — (*laghend*) ik denk dat gij geheel iets anders met mij voor hebt.

ANDREAS.

Geheel iets anders?

HUGGY, *ziet hem sterk in 't oog en roept met een door-
dringende stem.*

Huggy zal sterven!

ANDREAS, *verschrikt.*

Hoe? wat?

HUGGY.

Ik ben voor de zikkels van Wlakka en Tosti bestemt; ziet genadige Heer! ik heb goede verspieters aan uw hof — dat wist ik reeds voor dat uw bode mij de opheffing mijner verbanning bekend maakte.

ANDREAS.

Gij dwaalt, Huggy!

HUGGY.

't Ken zijn Vorst! ik vrees niet voor de dood, maar laat mij door geen heimelijke moordenaars sterven, dat mijn bloed niet onverzoend over Majolina roepe.

ANDREAS, *sidderend, ter zijde.*

De dood zij u gezworen!

HUGGY.

Dat gij toch altijd zo bleek word, wanneer ik u aan dit eiland herinner. *Andreas: (nem schuddende.)*

ANDREAS.

Wat is het?

HUGGY.

Liet gij mij niet roepen, om mij te laten vermoorden?

ANDREAS, *vast.*

Neen! *(men hoort voor de deur der kamer op ene cither spelen.)* Wat is dat?

HUGGY.

De nieuwe Citherspeelster van Genua — wilt gij haar zien? *(hij opent de deur.)*

EUGENIUS,
TIENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, EEN OUD WIJF, *met een cither onder den arm, komt aan enen kruk linkende, binnen.*

ANDREAS, *haar gansstarende.*

Wat is dat!

HET WIJF.

Goeden avond heer broeder met de kroon. Man van twee vrouwen, vader en grootvader en geen van allen.

ANDREAS.

Wat heb ik met u te doen? wie zijt gij?

HET WIJF.

Ik ben de schone Citherspeelster van Genua. Gisteren jong, heden oud. Gij hebt mij binnen geroepen, ik roep u buiten — naar Majolina.

ANDREAS, *ter zijde.*

Schelmse verraderij! (*Huggy beschouwd hem met opmerkzaamheid.*)

HET WIJF.

Geef mij een dropje wijn, maar zo veel, als een notendop vult, ik wil het getrouwelijk aan ene bedelaarster brengen, welke in de aarde bij de dooden, aan 't meir, waar de baren schandelijke dingen van schandelijke menschen verhalen, haar verblijf houdt.

ANDREAS, *haar met grote oogen
aanstarende.*

Wijf!

HET WIJF.

Ik zal het uitgieten op de steen met het zwarte kruis —
uitgieten in 't meir, en de snapachtige baren daar mede
omkopen.

ANDREAS, *met een scherpe blik.*

Zijt gij meer als een gemeen wijf?

HET WIJF.

Ik heb geen paleizen, en ben meer als gij, ik heb
een kruk en ben minder als bedelaarster. Wilt gij met
mij naar mijne hut?

ANDREAS.

Waar is uwe hut?

HET WIJF.

Dáár, waar de dooden wenen en de baren spreken.

ANDREAS.

Wie heeft u hier gebragt?

HET WIJF.

De wind van Majolina.

ANDREAS.

Wat begeert gij van mij? wat brengt gij mij?

HET WIJF.

Gij hebt het reeds, en weet het niet. Koortskwaal,
blaauwe nagels en tanden geklapper. Zal ik u meer
brengen?

ANDREAS.

Zijt wie gij wilt. Blijf bij mij in Jadera — ik schenk
u een paleis — eisch, ik geef u wat gij verlangt.

HET

HET WIJF.

Koud angstzweet! — wilt gij iets van mij hebben?
Hier is mijn kraampje, kies maar uit. (*Zij ledigt de
zakken.*) Een fluiër vol bloed en tranen —

ANDREAS, *verblekende.*

Huggy!

HET WIJF.

Een briefje met liefdesbezwingen, ondertekend;
Andreas.

ANDREAS.

Helsche duivel!

HET WIJF.

Ook zal ik u een lijklied op mijnen Cither spelen,
gezonden door ene Vorstin, die niet dood was — die
begraven wierd in een leege kist — over haar weende
het volk met de troosteloze Gade.

ANDREAS, *haastig in een zijver-
trek gaande.*

Ik ben verloren!

E L F D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, SLIMBA, ZALUSKA.

HUGGY.

Voort — voort van hier — Meisje! of onze dood is
zeker. (*Zij willen vertrokken.*)

SLIMBA.

Huggy! gij hier? hebt gij Eugenius niet gezien?

ZALUSKA.
 Wat wilt gij toch, oud wijf!

HET WIJF, *haar masker afrukkende.*
 Kent mij, edele Heeren!

SLIMBA.
 Donder en duivel welk een bevallig Meisje! wie
 zijt gij?

BLANKA.
 Ik ben Blanka — mijn vader — een vertrouweling
 van Andreas — was Piétrino genaamd.

SLIMBA.
 En de oorzaak uwer vermomming?

BLANKA, *Slimba en Zaluska bij
 de hand nemende.*

Volg mij naar Majolina, en gij zult alles vernemen.
 Aan gene zijde van het meir bloeit Eugenius geluk bij
 de dooden, die om wraak roepen. Op, wie Eugenius
 bemind — op, wie Eugenius — het misdrijf veracht
 volge mij!

SLIMBA en ZALUSKA, *hunne sabels trekkende.*
 Wij volgen u! *(Zij vertrekken met Blanka.)*

HUGGY.
 De laatste gang eens Grijsaarts, misschien ten leven
 of — ter dood.

TWAALFDE TOONEEL.

Een aangenaam gedeelte van het Vorstelijk Park. In het verschiert tusschen hoge dennebomen ene Hermitage, daarnevens een waterval, welke over ene ratsachtige Grot loopt.

AGNESE zit op een rozenbank en snijdt de letters E. S. L. in een boom. Vervolgens BYTTA.

AGNESE.

Zo! nu ben ik daarmee klaar. Eugenius, Skoko, Ludomirol (*opstaande.*) Ach Ludomiro en Eugenius! het is een wonder het welk mij ten Hemel of Hel zal versprekken. Zonder oogmerk speelt zó de natuur niet — vond gij hem niet, lieve Bytta?

BYTTA.

Neen, genadige meestersal —

AGNESE.

Ik moet hem spreken, heden nóg spreken —

BYTTA.

Maar —

AGNESE.

Ach — ik herleef weder — ik worde weder gelukkig, zo als ik het voorheen nooit ware, nooit durfde hopen na de dood van mijn Ludomiro —

BYTTA.

Om Godswil, Agnese! de verloving met den Vorst is reeds geschied.

AGNESE.

AGNESE.

Maar het Huwelijk nog niet voltrokken. & Bytta! eens beminde ik zulk een gelaat, zulk ene gestalte, zulk een hart. Kan ik nu helpen, dat ik weder bemind, daar juist deze gestalte, zo niet nog verleidender, wederom voor mij verschijnt? Spoed u — verzuim niets, lieve Bytta! spoor hem op — ik moet hem spreken, ik wil hem waarnemen, uitvorschen —

BYTTA.

Mischien vinde ik hem gints in het Cijpresfenboschje.

AGNESE.

Spoed u dan — gij weet dat uw geluk als een schakel aan het mijne verbonden is.

BYTTA.

Ik zal mij spoeden, maar Agnese! gij bemind ene verbodene vrucht. (*Zij vertrekt.*)

DERTIENDE TOONEEL.

AGNESE, daarna EUGENIUS.

AGNESE.

Als hij nu komt — als hij weder aan mijne voeten valt, zo onnavolgbaar teder tot mij opwaarts blikte, en mij de zoete raam van moeder voorstamelt — ach! (*naar het verschiet ziende.*) God! hij is het! mijn beenen trillen — hoe mijn hart klopt — ik zal mij verschuilen om hem van verre te bespieden. (*Zij verbergt zich achter de struiken.*)

EUGENIUS, *de armen over elkan-
der geslagen, diep in
gedachten verzonken.*

Hier — deze Hermitage zal haar lievelingsplaatsje zijn. De avond word schoon — mogelijk verwijdert zij zich voor enige ogenblikken van het gewoel der grote waereld, en zoekt rust in de eenzaamheid. Wat zie ik? E. S. L. nieuw in deze boom ingesneden? Ja — hier was zij — hoe! als deze letters — Eugenius Skoko — (*Hij neemt zijn dolk en zet daaronder Δ.*)

AGNESE.

Wat doet gij daar, Eugenius Skoko!

EUGENIUS, *de dolk ontvalt hem.*

Ik — ik zag deze letters, en wilde slechts uit scherts beproeven, of ik ook het schrijven verleerd had.

AGNESE.

Uit scherts maar? en welke letter zoude het worden?

EUGENIUS.

Ik geloof een R of een F, misschien wel de eerste van uw lieve naam.

AGNESE.

Waarom juist die van mijne naam?

EUGENIUS.

Vergeef mij — ik weet niet — maar ik was zo ongestemd, verstrooid, gedachteloos.

AGNESE.

Gedachteloos? een man als gij? wie heeft dan uwe gedachten zo geheel afgetrokken?

EUGENIUS.

Misschien, deze fraaije romaneske streck — de tuin-
 nier verhaalde mij — (*enig stilzwijgen.*) o mijne moeder!
 alles gawe ik 'er voor, om in zulk ene Hermitage mijn
 leven te eindigen.

AGNESE.

Waarlijk, ik had in mijn zoon den geestdrijver niet
 vermoedt.

EUGENIUS.

Ja — ja — dat ben ik — en vergeef mij, lieve moe-
 der! een gevaarlijk Geestdrijver ben ik — (*ter zijde.*)
 o Agnese!

AGNESE, *hem met aandoening
 beschouwende.*

Wat deert u? geliefde Zoon! (*zij reikt hem haar hand,
 hij kuscht dezelve.*)

EUGENIUS.

Ach! dat gij mij naast zoon noemen, dat gij mijne
 moeder worden wilt? (*met een' vasten doordringenden
 blik.*) Agnese Cyani!

AGNESE, *ongerust.*

Eugenius! wat deert u?

EUGENIUS.

Ik heb een' vader, en wenschte wel dat hij minder
 ware. Ik heb ene moeder, en wenschte wel dat zij
 meerder was. Hier is de bron van mijne elende.

AGNESE, *ernstig.*

Eugenius! heb ik u wel verstaan?

EUGENIUS, *met drift hare hand
kuschende.*

o Mijne Moeder!

AGNESE.

Eugenius! gij vergeet —

EUGENIUS.

En wat? is de tederheid eens zoons misdadig? Moeder! ik bemin u — ik zoude u wel beminnen als een kind, maar wat kan ik het helpen, dat ik geen kind meer ben. Ik bemin u als een jongeling.

AGNESE.

Het kind bemind door een bloot gevoel om dat de natuur zulks wil. De jongeling uit overtuiging om dat zijn verstand zulks gebiedt.

EUGENIUS.

Doch als het verstand de neiging regeert is het alleen achtung, maar als het hart spreekt, dan is het louter liefde. Moeder! en bij u spreekt alleen mijn hart.

AGNESE.

Ik versta uw hart niet.

EUGENIUS.

Dat zoude hard zijn. Mijn verstand noemt u moeder, mijn hart noemt u Agnese. Het verstand gebiedt mij: vlugt van hier, Eugenius! het hart fluistert daar tussehen: blijft waar gij zijt, Agnese is u niet ongeneegen — wie van beiden heeft nu gelijk?

AGNESE, *hem in de armen vallende.*

Het hart!

EUGENIUS, *verrukt.*

ó Moeder! ó Agnese!

AGNESE, *na eijg ftilzwijgen.*

Eugenius! laat ons afbreken.

EUGENIUS.

Nimmermeer! nauwlijks heb ik u gezien, of gij wilt mij weder ontvlieden.

AGNESE.

Verlaat mij! als men ons hier vond — als men ons zag — beluisterde — zo waren wij strafbare misdadigers voor het oog der waereld — verlaat mij! (*zij wil vertrekken.*)

EUGENIUS.

Neen! zo laat ik u niet gaan. Een kusch van u verzegele ons verbondt.

AGNESE.

Een kusch der vriendschap! (*Zij drukt hem de hand.*)

Een kusch der liefde! Agnese!

AGNESE, *terug deinzende.*

Wat wilt gij, Eugenius! uwe hand siddert als een misdadige, uwe tong verstijft als voor ene Godslastering. Kan een zoon een kusch der liefde van zijne moeder vorderen.

EUGENIUS, *valt aan hare voeten.*

ó Cyani! wie heeft u tot mijne moeder geroepen?

AGNESE.

Vermetele!

EUGENIUS.

Laat ons in gindse Hermitage gaan — wie zoude ons daar beluisteren?

AGNESE.

Het oog der Alwetende!

EUGENIUS.

Moeder! de eerste kusch der liefde! *(Hij omvat haar.)*

AGNESE, zich losrukkende.

Verleider! Booswigt! *(zij wil vlieden, doch keert met uitgestrekte armen terug.)* Neem dan de kusch der liefde! *(Harduini komt in 't verschiet en blijft als versteent staan.)*

HARDUINI.

Wat zie ik?

(Het Gordijn valt.)

Finis des Vierden Bedrijfs

V I J F D E B E D R I J F.

*Het Tooneel verbeeld een vertrek in het Vorstelijk
Paleis.*

E E R S T E T O O N E E L.

ANDREAS, *in Vorstelijk gewaad.* EUGENIUS.

ANDREAS.

Neen! ik kan het niet loogchenen, ik ben zeer on-
feld, zeer verwardt.

EUGENIUS.

Maar heden — op uw trouwdag?

ANDREAS.

Wij zijn geen ~~meesters van~~

EUGENIUS, *met nadruk.*

Ja wel, genadige Heer! er gebied een hard noodlot
over ons, tot bewijs hiervan geef ik u heden in de
grote vergaderzaal de afstand van Dalmation terug, en
gij geeft mij daarentegen het Eiland Majolina tot een
gerust verblijf.

ANDREAS.

Ik ben te vreden. Maar waarom juist Majolina, het
woeste van alle onze Eilanden, tot uw verblijf ver-
kozen?

EUGENIUS.

Mijn oude vriend Huggy heeft het mij aanbevolen;

en ik schat de oude man veel te hoog als dat ik zijne aanbeveling verachten zou.

ANDREAS.

Huggy is dus de oorzaak daarvan? Eugenius! u drukt een heimelijk verdriet — zijt openhartig, ik zoude om alles in de waereld niet blijde zijn, wanneer Eugenius treurde.

EUGENIUS.

Welaan! ik maak een begin met de bekentenis dat ik u door mijne vrolijkheid misleid heb. — Geloof mij, ik scherts in een oogenblik, dat de vervloekingen op mijnen tong zijn — ik glimlach, en knars daarbij op de tanden, ik lach, tot mij de oogen nat worden.

ANDREAS.

De Hemel behoede ons!

EUGENIUS.

Ik ben meester in de kunst van veiazen, ik kan menigēen zo teder, zo vriendelijk omarmen, die ik liever in hetzelfde oogenblik den adem uit zijn schurkachtig ligchaam wilde persen.

ANDREAS.

Gij verschrikt mij. Ik bezweer het u, ontdek mij de oorzaak van uwe mismoedigheid — noem mij den booswigt, welke u de rust uwer ziel onroofde — Is hij een Dalmatier?

EUGENIUS.

Gij zult hem leren kennen, in de grote vergaderzaal, in tegenwoordigheid der Edelen van Dalmatien — aan de zijde uwer aangebedene Agnese Cyani.

TWEE-

T W E E D E T O O N E E L.

Een onderaardsch gewelf op het Eiland Majolina; op den achtergrond een Hel waarvoor een zwart gordijn hangt; als het gordijn opgaat, ziet men een prachtig rustbed waarop ene vermoemde gedaante zit, voor dezelve knielt Blanka die hare hand vuriglijk kuscht.

HUGGY, SLIMBA, ZALUSKA.

SLIMBA.

Waarheen leid gij ons, oude?

HUGGY.

Deze weg leerde ik kennen toen ik Andreas hoorde dromen.

ZALUSKA. Vaar toch voort, wat geschiede nu toch verder met de Vorstin Sophia?

HUGGY.

Zij had reeds een half jaar gekwijnt, de Artzen raden haar verandering van lucht aan. Men bragt haar hier op Majolina.

SLIMBA.

Hier? ik vermoede schrikkelijke dingen.

ZALUSKA.

Maar kwam zij niet weder terug?

SLIMBA.

Stierf zij?

HUGGY, *bitter lagchende.*

Ja, ja — zij stierf. Andreas was ontroostbaar — al wie de overledene bemind en geacht had, beloonde hij met zijne genade. Ook mij vereerde hij met ene onbeaalde gunst — bij den dag moest ik steeds om hem zijn, en des nachts in zijn kabinet slapen.

SLIMBA.

En daar droomde hij —

HUGGY.

Hij droomde — — ó God!

SLIMBA.

Wat deert u, oude! uwe oogen verslijven, uw leden sidderen —

HUGGY.

Koomt met mij, dappere Hongaren! Mannen en Getuigen! ik zal u tot het grote werk van dezen dag inweiden — ik zal u tot grote daden voorbereiden —

SLIMBA.

Zaluska! hebt gij mij reeds in het veld zien strijden?

ZALUSKA.

Ik zag u strijden, Slimba! en vergeet het ogenblik nooit, toen gij bij den rots *Marany* twaalf Rebellen vond, en gij onder die twaalf zo lang den fabel zwaai- de tot dat zij alle ter neder lagen.

SLIMBA.

Zaagt gij mij ooit vóór of in doodsgevaar verbleken, of ten Hemel zien, of de handen wrijven, als een, die zich verwarmen wil?

ZALUSKA.

Neen!

SLIMBA.

Zaluska! ik huiver en beef, door een zonderling gevoel in verwachting van schriklijke dingen — (*Huggy raakt ene veer aan en het gordijn gaat op.*)

D E R D E T O O N E E L.

DE VORIGEN, VORSTIN SOPHIA, BLANKA.

ZALUSKA, *verschrikt.*

W at is dat? is deze gedaante levendig of van steen?

SLIMBA.

Wie is deze vermomde gestalte? Huggy!

HUGGY.

Buig uwe kniën voor dezelve — heilig uw door hare deugd, en gij zult zondeloos voor God verschijnen, wanneer gij heden in den strijd verslagen wordt. (*Zij knielen, de Gedaante verheft zich.*) Edele Hongaren! vlieg ten strijde voor de gerechtigheid, ten strijde voor de deugd, ten strijde voor levendigen en dooden.

SLIMBA.

Om Godswil! wie zijt gij? (*zij heft hare sluier op.*)
Sophia, Vorstin van Dalmatiën! (*Zij staan op, trekken hunne sabets en vallen aan hare voeten.*)

SLIMBA.

Ongelukkige! wij zullen u wreken!

ZALUSKA.

Wreken, zo waar God leeft!

HUGGY.

Hongaren! niet wreken, maar — vergeven! (zij
Blijven alle in deze groep.)

VIERDE TOONEEL.

De kamer van Agnese.

AGNESE, *prachtig gekleed* komt met HARDUINI
uit het zijvertrek.

HARDUINI.

Maar gij verbitterd u zelve het leven.

AGNESE.

Neen, Oom! gij alleen hebt de bloem van mijn ge-
 noegen met ene wrede hand afgerukt. God moge het
 u vergeven! (*zij weent.*)

HARDUINI.

Lieve nicht! Hoe weinig voegen deze tranen in het
 oog ener Vorstin op den dag van haar Huwelijk.

AGNESE.

ô! Gij hebt mijn noodlot schandelijk en voor eeuwig
 bedorven.

HARDUINI.

Waarlijk, gij verstaat de kunst nog niet om uwe rol
 naar eisch uittevoeren, zo als men het van ene doch-
 ter der Republiek verwachten zoude.

AGNE:

AGNESE.

Gij hebt gelijk, Oom! ik versta het niet. Heeft de Voorzienigheid mij niet duidelijk genoeg mijn ware standpunt op de waereld aangewezen? in de duisterheid zoude ik wonen; in eenzaamheid en vreugde mijne dagen slijten — en gij rukt mij zo schurkachtig uit de armen des geluks. Ik ben moeder, moeder ben ik, Harduini! en het moederlijke gevoel zwijgt niet in mij. Mijn zoon is niet verre van hier — ik zal hem als een vreemd kind aannemen, en zo het aandenken mijner Ludomiro in zijnen zoon vereeren.

HARDUINI.

Zijt gij de Gemalin van Andreas, zo zal deze list zeer gemaklikt en uitvoer gebragt kunnen worden. Maar zijt vriendelijker, tederer jegens hem — Hij sprak tot mij: Harduini! gij hebt mij een Hemelrijk door deze vrouw beloofd, maar gij hebt mij bedrogen.

AGNESE, *driftig.*

Dat hebt gij! dat hebt gij!

HARDUINI, *een scherpe, dreigende blik op haar werpende.*

Agnese Cyani!

AGNESE, *met fierheid.*

Nog eens, Harduini! schandelijk hebt gij hem en mij bedrogen. Mijn genoegen, mijn rust — (*met roemende hevigheid.*) de lust mijner jeugdige dagen, alle blijde vooruitzigten in de eeuwigheid hebt gij mij ontroofd. (*wild*) Harduini! gij weet nog niet alles.

Uwe

Uwe Godloze eerezucht heeft mij in een' toestand gebragt, uit welke ik mij niet weet te redden; heeft mij op ene glibberige levensbaan gevoerd, en mij wormen aan het hart gezet, die met giffige tanden aan den wortel van mijn leven knagen.

HARDUINI.

Nicht! waartoe dit razen — welke grillen!

AGNESE, *bitterlijk wenende.*

Ó, Ik was voorheen zo gelukkig — gij zijt de moordenaar van mijn heil, van mijn hoop. Mijne deugd liet mij des avonds gerust mijne oogen sluiten, en 'smorgens vrolijk ontwaken —

HARDUINI.

Waarachtig, een schone deugd, zich in de armen van een onbekende woestard te werpen.

AGNESE.

Was Ludomiro voor God en de waereld mijne rechtmatige Echtgenoot niet? was ik niet zijne wettige vrouw? en thans bijna de Gemalin van een Vorst, dien ik niet beminnen kan.

HARDUINI.

Offchoon gij hem niet bemind, zo verzeker u ten minsten van uw toekomstig geluk.

AGNESE.

Zwijg van zulke voorstellen, of ik spreek met u als uwe toekomstige Vorstin. Mijn hart duld geen dwang.

HARDUINI, *onderdanig.*

Welaan, genadige Vorstin! zo spoede ik mij tot mij-

nen

nen Gebieder, om hem dit antwoord overtebrengen. (*kwaadaartiglijk lagchende.*) Wanneer hij nu vraagd, hoe hij dit antwoord begrijpen moet, dan zal ik 'er mij een genoeg uitmaken, om de verklaring overtenemen. Bij voorbeeld: dat Prins Eugenins jonger en beminlijker is — dat mijne Nicht met de losheid van haar hart ook smaak, fijne, tedere smaak verbindt.

AGNESE, *ongerust.*

Om Godswil!

HARDUINI, *haar sterk aanziende.*

Hij zal mischien uwe goede smaak in twijfel trekken — dan breng ik hem eens op een gelegen uur in het perk — daar vind men vertrouwelijke lievelingsplekjes — daar laat het zich —

AGNESE, *zich herstellende.*

Vorspieder!

HARDUINI, *met ene donderende stem.*

Deerne! lichaardige!

AGNESE valt krachteloos op een' stoel neder, 'er volgt enige stilte, zij denkt over een gewelddadig besluit — hare lippen beven, hare oogen staren op den grond.

Harduini leunt onverschillig en naarvorschende met in elkander geslagen armen tegen over

haar, aan de wand. Agnese springt schielijk op, vliegt naar Harduini, drukt hem afschuwelijk lagchende de hand,

en rukt hem voort.

HARDUINI, *haar verschrikt aanziende.*

Waarheen, Nicht!

AGNESE.

Naar Andreas. Ik zal hem alles ontdekken, ik zal verraden het geen gij om te verraden verspiedet, ik zal hem openbaren dat ik niet als maagd maar als weduw door u in zijne armen gevoerd worde, ik zal hem zeggen dat ik een zoon heb, dat — koom — koom — schurk!

HARDUINI, *verschrikt.*

Agnese! zijt gij razend?

AGNESE.

Voort naar Andreas!

HARDUINI, *haar omvattende.*

Nicht! Nicht! verderf mij niet. (*haar te voet vallende.*) Voert gij uw voornemen uit, dan kost het mij mijn leven. Zijt gerust, bezin u, maak niet tot ernst wat ik in scherps zeide. Neem Andreas tot uw Gemaal, en bemia Eugenius —

AGNESE, *hem verachtelijk van zich slotende.*

Afschuwelijke booswicht! verlaat mij!

HARDUINI.

Agnese! Bedenk — dat ik uws moeders broeder ben!

AGNESE.

Onmogelijk! dat kunt gij niet zijn — mijne moeder was ene eerlijke vrouw! Gij zijt een bastaard. (*zij vertrekt.*)

HARDUINI, *op de kniën haar naaogende, staat op.*

Een bastaard? (*zijn hoofd schuddende.*) Hm! hm! Met dat wijf zal ik te Jadera weinig eer behalen.

V I J F.

VIJFDE TOONEEL.

Voorhof van het Paleis.

EUGENIUS, *in kalabrische kleding, die hij als Ludomiro droeg, SLIMBA.*

EUGENIUS.

Het alles beslissende oogenblik is daar — in deze kleding zal zij mij zien, en in mij haar Gemaal, haar Ludomiro herkennen. Waar toch Slimba en Zaluska zo lang vertoeven mogen — Nog heb ik hen niet gezien — en toch heb ik hen zo nodig.

SLIMBA, *haastig binnenkomende.*

Zijt gegroet, Eugenius! dien ik binnen een uur als Hertog van Dalmatiën zal omarmen.

EUGENIUS.

Zijt gij zinneloos van waar hoort gij?

SLIMBA.

Van Majolina. Eugenius! van daar waait een goede wind voor u.

EUGENIUS.

Hoe verstaat gij dat?

SLIMBA.

Gij zult mij heden nog wel verstaan. Duivels! wat zijt gij opgeschikt, zo kostelijk en fraai, als wildet gij uwe bruiloft vieren.

EUGENIUS.

Gij zijt in een zeer goede luim.

SLIMBA.

SLIMBA.

Dat ben ik. Maar zeg mij toch Eugenius! waarom hebt gij de Dalmatische kleding tegens ene Italiaansche verwisseld? Om en om in Serisch doekt gewikkeld met goude boorden gezoomt, en juist heden, nu gij naar de Heerschappij van Dalmatien werpt —

EUGENIUS.

Dat doe ik niet — het erfrecht —

SLIMBA.

Een zwart flaweel baret met goude koorden belegen en hogen witte vederen daarop — Een lichtrood wambuis met zwarte boorden, een violet couleurede balandrane, schoenen met gekromde neuzen — geheel Italiaansch —

EUGENIUS.

George! ik verschijn als de Kalabrische Ludomiro, en vorder mijne vrouw — ik vorder den stiefvader den stiefmoeder af.

SLIMBA.

Alles voortreffelijk. Maar gewapend moeten wij heden zijn als gingen wij naar een veldslag, want ik voorzie bloedvergieten. De trawanten zijn allen wel gewapend en geplaatst — op de slotplaats zijn omtrent driehonderd wachten verborgen. Mijne Hongaren letten op het teken en loeren in de hinderlaag; en de oude Huggy! — nu ja, die zal ook wel ter rechter tijd verschijnen. (*Trompettengeschal in 't verschiet.*) Wat is dat?

EUGENIUS.

De Hertog zal zich met zijn gevolg naar de vergaderzaal begeven.

SLIMBA.

Dan moeten wij ons haasten —

EUGENIUS.

En wegens mijn' zoon?

SLIMBA.

Is reeds alles bezorgd — een wenk van mij aan Zasluska, en hij is in uwe armen.

EUGENIUS.

Nu dan broeder! in Godsnaam! (*Slimba de hand drukkende.*) Een gewigtige stap! een stap, die mij de rust geeft, of voor eeuwig ongelukkig maakt.

ZESDE TOONEEL.

Een prachtige Dalmatische Zaal. Andreas en Agnese Cyani zitten in Vorstelijke pracht op den troon, om welke alle de Edelen des lands vergadert zijn. Op den achtergrond is een sterke wacht van lijfstrawanten.

ANDREAS, AGNESE, HARDUINI, RIDDER

GLAN, THEODOSIA, ADELIJKE DAMES,

WLAKKA, TOSTI, STELLO, GROLOH

en andere Dalmatische EDELLIEDEN.

ANDREAS, omzittende.

Eugenius nog niet hier? wat of hem verbinderd zijne

H

be-

belofte te vervullen. (*Trompettengeschal en vreugdgeroep in het voorvertrek.*)

GLAN.

Hij komt, vergezeld door de zege des volks.

ZEVENDE TOONEEL.

DE VORIGEN, EUGENIUS, SLIMBA, ZALUSKA,
HUGGY.

(*Zo dra Agnese, Eugenius in zijne veranderde kleding gewaar word, begint zij neder te zijgen.*)

AGNESE.

God! wat zie ik! — (*met ene gil.*) Ludomiro!

ANDREAS, opstaande.

Wat is dit?

ALLE, onzer malkanderen.

Wat betekend dit toeval?

EUGENIUS, onder hen tredende.

Hoort mij aan, gij edele Ridders van mijn vaderland! tot u, ó Helden! die onder de banieren van mijn roemwaardigen vader Albertus, lauwerkranfen om uwe helmen vergaderdet, tot u, gij broeders en jongelingen, wiens vaders met mijn vader geluk en ongeluk deelden, tot ulieden spreek ik, Albertus Zoon — Dalmatiens rechtmatige erfgenaam. (*Gemor onder de menigte.*)

ANDREAS.

Eugenius! wat onderneemt gij?

EUGENIUS.

Bij den heiligen schim van dien eerwaardigen vader, welke ons in dit plechtige ogenblik omzweeft, nu zijn Zooa den geroofden troon terug eischt, bij zijn' heiligen schim bezweer ik u, Ridders! Helden! neemt mij in uwe bescherming — wie mij bemind, wien mijn vaders aandenken nog eerwaardig is, trede tot mij, en trekke zijnen sabel — (*Ridder Glan, Huggy, en andere Dalmatische Ridders, Slimba, Zaluska, alle trekken de sabels en omringen Eugenius.*)

ALLE.

Hier! hier! leve Eugenius!

ANDREAS.

Verderf over u! gij vrouwlozen! (*Wlakka, Groloh, Tosti, Harduini en anderen, trekken insgelijks de sabels, en willen zich tegens de anderen stellen.*)

EUGENIUS, *zich aan de vorige Spitze stellende, met toenemende woestheid.*

Houd stand! de eerste, die mij tegenstand bied, geeft het teken dat in dit zelfde ogenblik deze vergaderzaal tot een bloedbad worde. Vijf honderd Hongaren wagten op mijn' wank — Trawanten! bezet de deuren, dat geen dezer Heeren (*op Harduini, Wlakka enz. wijzende.*) te vroeg deze plaats verlaten — En hoort mij nu aan: U allen is bekend, dat Albertus mij tot erfgenaam van Dalmatien gekozen en bij Testament bevestigt heeft. Edele mannen! zijn u uwe rechten

heilig — Dalmatiërs! Is u de deugd heilig, zo geef mij het erfdeel terug, dat de natuur mij gaf —

ANDREAS.

Verdedig u — Grijpt hem — *(Er ontstaat een geweldige opschudding. Enige van de tegenpartij verheffen hunne sabels tegens Eugenius.)*

HUGGY, zich voor Eugenius stellende.

Halt! doorklooft eerst deze grijzen schedel, mijn dood gaat vooraf, eer gij Albertus Zoon treffen kunt.

EUGENIUS.

Geduld slechts! ik ben nog niet ten einde; hoort mij aan, gij Dalmatiërs! die uwe vrouwen en kinderen lief hebt, ik zal u een afschuwelijke daad verhalen. *(Slimba wenkt waarop Zaluska vertrekt.)* Dalmatiërs! ik ben getrouwd, heb vrouw en kind — wettig en gerechtelijk voor God en de waereldt. *(op Harduini wijzende.)* Deze booswicht verklaarde mij bij mijne arme vrouw voor dood — bedroog deze hier — deze! — deze! — *(naar Agnese ijzende, die bleek en sprakeloos in zijne armen valt en zich door hem in het midden des zaals laat slepen.)* Dalmatiërs! deze is mijne vrouw! *(Nieuw gedruis.)*

AGNESE.

Eugenius! Ludomiro!

ANDREAS.

Ha! ik ongelukkige! *(Zaluska brengt Felicio op zijne armen binnen, Eugenius heft hem omhoog, tegens de Edelen des volks.)*

EUGENIUS.

Dalmatiërs! dit is mijn Zoon!

AGNESE, *strekt hare armen naar hem uit.*

Felicio!

FELICIO.

Moeder!

WLAKKA, *zich intusfchen naar 't venster begeven hebbende, roept uit hetzelfde.*

Dalmatiërs! wie den Hertog Andreas bemind, verdedige hem met zijn bloed! (*Men hoort het gekletter der sabels en vrezelijk getier in het voorvertrek.*)

SLIMBA, *zijn sabel opheffende.*

Neemt hem gevangen, of ik verla hem voor uwe oogen.

EUGENIUS, *zich van Toos en Stello losmakende.*

Laat mij mijn' sabel of ik breek u den arm.)

(*Het gedruis van buiten vermeerdert. Men hoort het roeren der trommen, het geschal der trompetten en het gekletter der wapenen. De gesloten deuren van de zaal worden opengerukt. — Slimba vliegt naar buiten. Hongaarsche Edellieden met uitgetogen sabels storten naar binnen, het volk dringt door — een gedeelte van hetzelfde blijft in het voorvertrek. Vreugdgejuich.*)

SLIM-

SLIMBA, *dringt door het volk,
draagt Vorstin Sophia bin-
nen en heft hare sluier op.*

Dalmatiërs! kant gij deze hier?

SOPHIA.

Mijn zoon! Eugenius!

EUGENIUS, *valt aan hare voeten.*

God! Is het mogelijk, mijne Moeder!

ALLE!

Vorstin Sophia! *(de Ridders deinsen bevende terug.)*

ANDREAS, *bezwijkende.*

Ik ben verloren!

EUGENIUS.

Moeder! gij leeft? — uw' dood —

SOPHIA.

Wierd alleen voorgegeven om de hinderpaal voor Andreas grootheid uit den weg te ruimen. Mien zond mij naar Majolina; mijne geleiders hadden het geheim bevel om mij op de ene of andere zekere wijze van kant te helpen — een toeval deed dit ontwerp mislukken; — een onderaardsch Hol wierd mijn verblijf — daar zag ik het uur der wrake te gemoet — het is gekomen — ik keer in u midden terug. — ô Dalmatiërs, huldig den Zoon van Albertus!

HUGGY.

Dalmatiërs! knielt neder! zie hier, 'er is een God in den Hemel, die de lotgevallen der menschen bestiert en hunne gedachten doorgrondt.

(Alle knielen neder, uitgenomen Harduini, Wlakka,
Tosti en Grolah, welke den onmachtigen Andreas
ter hulpe komen.)

HUGGY, met het volk op hunne
sabels zwerende.

Wij huldigen Eugenius, den rechtmatigen erfgenaam
van Dalmatien!

EUGENIUS, haalt Agnese en haar
kind. Zij knielen voor
Sophia.

Moeder! uwe zege over mijne vrouw en kindt.

SOPHIA, hen zegenende.

Mijne kinderen! ik zegen u, leeft gelukkig en
heersch rechtvaardig!

ALLE, opstaande, zwaaijen met
de sabels en roepen juig-
cende.

Leve Eugenius!

EUGENIUS.

Vrede over Dalmatien! (Trompettengeschal.)

Algemeen Tafereel: het Gordijn valt.

E I N D E.

By *H. VAN KESTÈREN*, in de Langebrugsteeg,
te Amsterdam, zyn de volgende Tooneelstukken,
gedrukt en te bekomen:

<i>M. G. ENGELMAN</i> , Het Magnetismus, Blyspel, naar <i>W. A. Iland</i> , met zyn <i>Pourtrait</i>	8 : 2
De Dragoners en de Benedictijner Nonnen, Blyspel, naar <i>Pigault le Brun</i>	8 : -
De Toveres Sidonia, Tooneelspel, door den Schrijver van Aballino.	12 : -
De oude Lijkkoetzier van <i>Peter den</i> <i>derden</i> , Tooneelspel, naar <i>Kotzebue</i> , met zyn <i>Pour-</i> <i>trait</i> .	7 : -
De Struikrovers van Kalabrien, of de onveilige Wildernis, Tooneelspel, naar het Fransch van <i>J. M. Loaisel Téogate</i>	6 : -
Roland de Monglave, of de Zege- praal der Onschuld, Tooneelspel, naar denzelven	8 : -
Charlotte Blanford, of de wederge- vonden Vader, Tooneelspel	6 : -
Middennacht, Blyspel	6 : -
<i>P. G. WITZEN GYSBEEK</i> , De Weduwe en het Ryd- paard, Blyspel, naar <i>Kotzebue</i> , met zyn <i>Pourtrait</i>	6 : -
De verwarde Schaking, Blij- spel, naar denzelven, met zyn <i>Pourtrait</i> , 2de Druk.	12 : -
De Bloedverwanten, Blij- spel naar denzelven, met zyn <i>Pourtrait</i>	12 : -
<i>René Descartes</i> te Utrecht, of de bekoorlykheden der Gastvryheid, Tooneel- spel, naar <i>Bouilly</i> , Schryver van de <i>Abt de l'Épée</i>	8 : -
<i>G. C. DE GREUVE</i> , De Virtuosen of het Leevend Tes- tament, Blyspel	12 : -
De Vreesachtige uit vooroordeel we- gens zyn geboorte op Zondag, Blyspel.	8 : -
<i>J. C. MEYER</i> , De Verlooving of hoe deed de Oom in de Comedie? Blyspel	12 : -
<i>C. SAUER</i> , Eugénus, Erfprins van Dalmatien, Toon- spel, naar het Hoogduitsch van <i>Hensler</i>	12 : -
Kwaade Luim, Tooneelspel, naar <i>Kotzebue</i> , met zyn <i>Pourtrait</i>	14 : -
Julius van Sassen, Treurspel, door den Schrijver van Aballino	12 : -
De Roovers, Treurspel, van <i>Fredrik Schiller</i>	16 : -

